

ELŐFIZETÉS
 HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.
 VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.
 HIRDETÉSEK:
 4-hasábos péntek sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 fillér.
 Nyilvántár sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és eszaki egyetemi
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Péntek, szeptember 11.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérelk: Ora pro nobis!**
- A nagyváradi utcai harc.**
- A királyné emléke.**
- Mangra Vazul a Tribuna Poporului ellen.**
- A politikai válság.**
- A szerb katonai összecsküvés.**
- Hírek a pápáról.**
- Tótok a kultuszminiszter ellen.**
- A budapesti turti-szédelgés.**
- Gyilkosság a hadgyakorlaton.**
- Gazdát cserélő szállók.**
- A Király Színház-at betiltották.**
- Önként bevonulók az aradi házihoz.**
- Megboszult hitvesi becsület.**
- Tárca: Hazahozta. Irta: Jancsó Ilona.**
- Csarnok: Fa, aminek lelke van. Irta: Szinérl György.**

Ora pro nobis!

Arad, szeptember 10.

A gyász sötét szárnyán ereszkedett le ma reánk; újra sajog szívünkben a fájdalom, újra szemünkbe tolt a kesergés könnye, megemlékezvén arról a szörnyűséges esetről, mely a genfi tó partján a legmélyesegesebb gyászba borította a magyar nemzetet. Egy csillag futott le az égről, mely tündéres fényével bevilágította hazánk égboltozatát. Elmondhatjuk mi is a költővel, hogy évszázadok fognak mulni, míg hasonló ragyogású csillag lesz éltünk sötét útján ismét a vezetőnk.

A rettenetes királynégyilkosság mai évfordulóját, hazánk nagyasszonyának, nemzetünk dicső geniuszának kimulása

napját gyászlobogók hirdették városunkban és a templomba gyűlt a kegyeletes nép, a rekviem bus éneke közben térdre borulva az oltár előtt, imára kulcsolt kézzel elhangzott a kegyeletes ajkáról az áhitatos ima: *Ora pro nobis!*

A megpróbáltatásnak e nehéz napjaiban, midőn a nemzet és királya között magas falat vont az érzéketlen, rideg politika, most százszorta fájóbb a seb, melyet gonosz orgyilkos ütött a magyar nemzet érző szívére. Ugy érezzük, hogy nincs a nemzetnek védőangyala a trón körül, nincs, ki szeretettel szerető anyaként magához ölelné gyermekét, ez árva magyar nemzetet. Ugy érezzük, hogy mint az anyátlan árva, a szeretet melege nélkül, kidobva a nagy világba, a viszontagságok kelő közepébe, erő és támasz nélkül tengetjük máról-holnapra sanyaruságteljes életünket. Ugy érezzük, hogy nincs már más vigasztalásunk, minthogy leborulva a nemzet édes anyja sirdombjára, elzokogjuk az imát: *Ora pro nobis!*

Az országot mint kormány nélküli hajót, a népek oceanján dobják fel és alá a hullámok; Ausztria felől végzetes szélvész pusztulással fenyegeti az ezeréves alkotmányt és nincs, aki mint a Megváltó, a szeretet szavával lecsendesítene a hullámokat, megfékezne a vihart és a mentő öbölbe vezetné a már-már elmerülő hajót.

O, a nagy asszony, a magyar nemzet megváltója, elhagyott minket, a legirtóza-

tosabb bűn elragadta körünkből, azt, aki megértett bennünket, megértette nemzeti egyéniségünket, küzdelmünket, nemes törekvésünket, és a ki annyiszor érezte velünk nagy szívének édes melegét.

A nemzet ma harcolja legkeményebb, legválságosabb küzdelmét, ma döngeti legelszántabban azt a falat, melyet rövidlátó aulikus politika emelt király és nemzete közé és most érezzük legfájdalmasabban, hogy nincs itt ő, a mentő, kinek egy édes, szerető szava ledönthetné e falat, melyet ostromló kéz ledönteni nem képes; kinek szerető szíve eloszlatná a ködöt, a sötétséget, mely ma a nemzetet távol tartja a tróntól.

A harc ijesztő zaja ma szünetel, a gyász napján a felséges ur elsietett a kapucinusok kriptájába és az ércporsó előtti imazsamolyra térdelve, könnyeket hullajt a felséges asszony elvesztén. Ez az a szent hely, melyen ma találkozik a magyar nemzet minden fia ősz királyával, ez az a szent hely, mely közé emberi hatalom, ördögi politika válasz falat emelni nem tudott és édes harmoniában hangzik el a nemzetnek és királyának ájtatos imája: *Ora pro nobis!*

Könyörögj érettünk, te dicsőült nagy lélek, felséges királynénk nagy szelleme! A magyarok istenének zsámolya előtt könyörögj le reánk áldásodat és terjeszd világozódodat, hogy a sötétség oszoljék, hogy a nemzet ádáz küzdelmét váltsa fel a béke, melynek áldása alatt erősödjék,

Hazahozta.

Irta: Jancsó Ilona.

Amint betakarította kevés gabonáját András gazda, megindult a vászonernyős borvizes szekérral, két apró, fürgé lovával s bejárta Erdélynek nagy részét. Arulta azt a pompás, gyöngyöző borszoki vizet, melynek forrását az Isten jó kedvében teremtette a székelyek földjébe.

Ugy vagy nyolc kilenc esztendeje lehet annak, hogy utközben nagy szerencsétlenség érte András gazdát. Nem hiába is mondta otthon az asszony, hogy ne induljon utnak pénteki napon. Mert igaz, hogy mindenik nap a jó Isten napja, de mégis nem szokás hosszú utra pénteken indulni. Csendes, jóindulatu ember volt, meg is fogadta volna a jó szót, de egyszerre indultak Balázs szomszédal s ökelme szegénylő megvallani, hogy hát az asszonyra hallgat.

Amint kifelé hajtott a kapun, a Kесе térdre bukott, ami pedig még sohasem történt meg ezelőtt. Akkor is rimázkodott az asszony, hogy térjen vissza. De már ott állott a szomszéd is a szekérével és minden szót hallott, hát csak annyit kiáltott vissza tettetett nagy garral:

— Asszonynak hallgass a neve.

De sokszor megbánta, hogy nem fogadott szót. Amint felfelé kapaszkodtak az abrudbányai hegyekre, akkor történt a szerencsétlenség. Forrón süttött a nap, alig lehetett kiállani.

András gazdának éppen a szemébe süttött. Túrte, túrte egy darabig, azután meg gondolkozott s hátul ült a szekér végébe, a két lábát lelógatta. El is bóbiskolt menten. Egyszer csak egy nagy zökkenésre kibukott s elterülve maradt a földön. Jó szerencse, hogy utána jött a szomszéd, mert különben ott maradt volna ítéllet napig a köves országuton. A feje betört, a lába meg kimozdult a helyéből.

De keserves ut volt, míg hazavergődött. Aztán nyomta az ágyat jó darabig, csak egy karácsony táján kelt ki belőle, akkor is nyomorékul. A fél lábára sánta maradt. Nem is bírta többet a mezei muakát, a gyalogást úgy mint eddig.

Egyszer, — immár hogy kitavaszkodott, — aggodalmas beszéd folyt közöttük a menetelről, melynek ide s tova, már eljön az ideje.

Az ember nyomogatta, kenegette a rossz lábát, melybe csak úgy cikázott a fájdalom. Az asszony keservesen emlegette az ünneplő csizmát, a malacot, amit mindég a borviz árából szoktak venni.

— Nem bír, nem bír a kutya! — mondta és mind öklözte a térdét. — Hogy leszen az a nagy strapácia, evvel a lábbal? Valahol ott pusztulok a fenébe.

Az asszonyban megdöbbsent a lélek. Azután csak töprengett, csak töprengett. Azt mondta egy nap:

— Azt gondoltam, apjuk, hátha elvinné magával Annikát? Az igaz, hogy még kicsiny, de olyan ügyes, mint a fűrj.

Amióta az a szerencsétlenség érte, mindig szót fogadott, hát el is vitte a kis leányt.

Micsoda gyönyörűsége telt abban a gyermekben!

Csak látni kellett, amint apró bocskoros lábaival ott tipegett a lovak mellett. Még a csengő is vidámban csilingelt a Kесе nyakán. Aztán milyen hamar elkelt a víz! Az esett meg, hogy háromszor is bementek Borszókra megtölteni az üvegeket. Jól tudta a gyerek árulni, majd minden uriház kapuján bekiáltott édes, csengő hangon:

— Kérem szépen, tessenek friss borvizet venni!

Vett is mindenki és a kis vászon-zacskó gyorsan megtelt fehér piculával. András gazda egy-két lyukat eresztett a tüzőn, mert a duzzadt zacskó igen nyomta a gyomra tájékát. Kellemetes érzés volt az.

Már épen hatodik esztendeje, hogy járják Annikával Erdély girbe-gurba útjait; megnőtt a leány és szép lett, mint egy virág. Az anyja szeme vette észre leghamarább, hogy milyen szép. Nehezen is engedte el, mindég mondta az urának:

— Vigyázzon ám Annikára, mert még a fának is megakad rajta a szeme. Sok fortély van a világon. Soha se tudja a leánygyerek, mikor hág a lépre, mint a cinege. Még csak annyit mondok, apjuk, hogy hazahozza, el ne hagyja valahol.

— Hát már ugyan hogyan hoznám, ha egy-

gyarapodjék az ezer éves küzdelmében megedzett nemzet. Terjeszd szét a vilá gosságot, hogy a sötétség gonosz szelle meitől szabaduljon meg a nemzet és jósa gos királya:

Ora pro nobis! Felséges királynénk di csült szelleme könyörögj érettünk!

R. K. dr.

A nagyváradai utcai harc.

(A visszatartott katonák miatt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Mai lapunkban hoztunk már tudósítást ar ról a véres utcai harcról, melyet Nagyváradon rendeztek tegnap este a szocialisták a katonák visszatartása miatt. A tüntetés valóságos utcai harccá fejlődött, amelynek sebesültjei is van nak s a mely egész éjjelig szinte ostrom álla potba helyezte a város belső utcáit, tereit.

Az esti sötétben folyó utcai harc rémes epizódokban bővelkedett, a sipoló, üvöltő tömeg a rendőr rohamok zakatolása, a közápor és üvegcserep zuhogása, csörgése, revolverlövé sek, a megsebesültek jajgatása hangzavarrá vegyült, a mi már nem is demonstráció volt, hanem a város éjszakai nyugalmanak minden cél nélkül való megbontása.

Az utcai harcról ma a következő részlete ket jelentik:

(Népgyűlés helyett zavargás.)

A szociáldemokrata párt tegnap este 8 óra kor népgyűlést akart tartani a Szent László-té ren. A népgyűlés napirendjére Halász Lajos in dítványát tűzték, amit a város törvényhatósá gához nyújtott be a hadügyminiszter ellen, a harmadik évüket szolgáló katonák visszatartása miatt. A gyűlést a pártvezetősége különös ak tuálitás okáért tűzte a tegnapi napra, mivel a hadgyakorlatokról most érkeztek haza a kato nák, s mert határozatává! elébe akart vágni a másnapi közgyűlés állásfoglalásának ebben a dologban.

A népgyűlés megtartását azonban Gerő Ár min főkapitány az est óráiban nem engedte meg. Tapasztalatai vannak e téren. Tudja jól, hogy fölízgatott, amugy is hamar lelkesedő em berek gyűlésezése esti időben szomorú követ kezőkkel járhat. A főkapitány indokolását el is fogadták a párt vezetői, akik elhatározták,

hogy a népgyűlést vasárnapra hívják össze, amikor a hatóság készséggel megadja.

(Sortüz a rendőrökre.)

A rendőrség tehát nem is tett különös előkészületeket, az esti órákban azonban ag gódva látta, hogy a Szent László téren 2—300 főnyi tömeg csoportosul. Gerő főkapitány 6 óra tájban személyesen meggyőződött a sokaság gyanus magatartásáról. A tömeg soraiban apró papirlapokra nyomtatott kiáltványokat osztogat tak, amelyek a rendőrséget ostorozták, hogy a gyűlést betiltotta. A főkapitány a hangulatból helyesen következtetett. Telefonon utasította Réz Bertalan inspekciós rendőrbiztos, hogy a rendőrséget helyezze azonnal készenlétbe, majd sürgősen berendelte Lőrinczy Gyula és Giraud Arpád kapitányokat, Pataky fogalmazót és a rendőrség többi tisztjeit, akik már fél 9 órakor a főkapitányság épületében gyülekeztek.

Ez alatt a Szent László téren mintegy 500 főre szaporodott a sokaság, mely izgatot tan zugott, s abcugolta a hadsereget, meg a főkapitányt. Azután rákezdett a forradalom da lára, s a *Marsaillese* dicső sorait zugva verték vissza a falak a roppant tér minden ol dalán.

Réz biztos erre egy szakasz rendőrrel megjelent a tüntetők között s békés szétosz lásra hívta fel őket. Durva szitok volt a fele let. A sokaság vérszemet kapott a rendőrök láttára s vad kiabálásban tört ki:

— El innen az Andrásokkal!

A rendőrbiztos ügyes fortélylival az ugy nevezett vizkurát vette foganatba, s hatalmas vizsugarakat bocsátott a gyülekezetre. A vá ratlan vizattakot azonban részint igen humo rosan fogták föl, részben pedig arra magya rázták, hogy a rendőrség nem mer erélyesen föllépni a tüntetők ellen. Tehát nem tágitottak. Hiába való volt a számtalanszor megismélt békés felhívás. Réz rendőrbiztos erre vissza vonta a szakaszt, abban a hitben, hogy a ve szedelmes had a rendőrök távozását látva, bé kén elvonul.

Alig értek azonban a rendőrök a Gazda sági és Iparbank háza elé, a László szobor fe lől sortüzet intéztek ellenük. Pár másodpere alatt mintegy 10—12 revolverlövés dördült el, s a golyók a Körös irányában sivitottak el a rendőrök feje fölött. Nyomban a szerencsére cőlt tévesztett lövések után következett a kö zápor.

(Rendőrök attakja.)

Hatalmas emberfejnyi kövel, téglával os tromolták meg a rendőröket, akiknek segítsé gere futólépésben érkezett Lőrinczy és Giraud

kapitány s Pataky fogalmazó vezetése alatt a rendőri készenlét. És megkezdődött a rendőr attak.

A fenyegető, szüntelen hajgáló tömeget kivont karddal rohanták meg a rendőrök. Ütöt tek-vágtak, a gyűlevész nép ordítva, bömbölve száguldott előttük s pár perc alatt tisztára sö pörték az óriási teret. Az attak közben több sebesülés történt. A rendőrök közül többet ve szedelmes kődobás ért, a tüntetők sebesültjei azonban elvánszorogtak s éjjelig nem jelent keztek sebeikkel.

Míg a roham tartott, az Elek-féle divat árus bolt előtt a tüntetők közrekapták Szántó György rendőrt s a fején súlyosan megsebez ték. Ugyanez időben történt, hogy Vas Károly rendőr letartóztatott egy zavargót, akit *Ehrenfeld* Adolf és Nagy Lajos szocialista vezérek kiszabadítottak a kezéből olyanképen, hogy a rendőrt földre teperték és megsebesítették.

Az attak még kétszer ismétlődött. A szét kergetett had újra meg újra összeverődött s közáporral támada a rendőröket. Ezenközben behajgálták köröskörül a téren több épület ab lakait. Először a gyönyörű *uj város háza* ablakai estek áldozatul a fékevesztett tömeg dühének, azután a *Fekete Sas* fogadó és kávéház sokat próbált ablakait zúzták pozdorjává, majd a Gazdasági Bank házát ostromolták meg renge teg kövekkel.

Egy-egy ostrom pillanatokig tartott. A ren dőrök nyomban szétverték a garázdálkodókat, akiknek fél 10 óra tájban a téglájuk is elfo gyott. Most újabb veszedelem fenyegetett. Va laki harsányan elkiáltotta magát:

— Gyerünk Olasziba, van ott téglá elég!

— Gyerünk! — zugott a tömeg visszhang ja — verjük be ott az ablakokat!

A rendőrök átértették a fenyegető helyze tet. A Bémer-téren nagy építkezés folyik. Tea gernyi téglá van felhalmozva. Ha ezt a tünte tők hatalmukba kerítik, kiszámíthatatlan vesze delem származhatik. A szenvedélyes sokaság már ott tolongott a hidon. A rendőrök hirtelen ügyesen elébe vágtak s erős munkával vissza szorították.

(A sebesültek.)

Éjjel 11 órára megtisztult a tér. A tünt ető csapatok szétoszlottak, a rendőröket be vonták, mindössze egy szakasz maradt a téren éjszakára Giraud kapitány, Pataky fogalmazó és Réz biztos parancsnoksága alatt.

A sebesült rendőröket beszállították a fő kapitányság épületébe. Összesen négyen sebe sültek meg, kiket Nemes Áron dr. város t. or vos vett gyógyító kezelés alá, a ki egész éjjel a rendőrség épületében tartózkodott.

szer mondom, hogy hazahozom. Isten engem, hogy hazahozom . . .

Másodszor kelt fel a nap, amióta elindul tak, de a leánynak sehogy sem akaródzott a felkelés. Egész nap ott feküdt a szekérben; a feje nehéz volt; estére olyan fázás, reszketés jött rá, hogy még a vén, bárány-bőrös köd mönben is didergett. Megijedt az öreg. Még sohasem volt beteg a leány. Simogatta az arcát:

— Mi bajod gyereköm?

— Kánya lesi a bubost, apám! . . . Há! Há! gonosz!

— Kánya, kánya, — csóválta meg az öreg a fejét s lassu kocogásra fogta a kis lovakat, hogy ne rázódjon a leány.

Estére behajtott egy falusi állásba. Ellátta a lovakat, aztán lefordította az ernyőt, behajolt a szekérbe, szölogatta, rázongatta a leányt. Beteg volt az szegény nagyon. Röviden, hőrögvé lé lekzett. Nagy időközökben tört ki a torkán egy egy hang: há! há!

— Istenem! Istenem, mit csináljak?

A korcsmában hangosan duhajkodtak a ré szeg parasztleányok, nem mert bemenni. A leányt sem akarta magára hagyni, csak ott ült mellette s mind fohászzkodott:

— Istenem! Istenem! Segíts meg.

A langyos nyári éjszaka teljes holdvilága besütött az állás fedele alá; fehér, ezüstös fény nyel hirtette be a leány eltorzult arcát.

Az öreg lelehunyta a szemét, hogy ne lás sa. Addig hunyogatta, míg egyszer egészen le hunyta . . . Elaludt. Mire felébredt, a holdvilág már nem süttött be, hanem ott nyugaton las san-lassan lecsuszott az égboltról. Jó idő telt el, míg rájött, hogy miért ül ott a szekér olda

lának dölve s míg eszébe jutott, hogy beteg a leány. Vagy tán már jobban is van, mert nem hallatszik semmi nesz a szekérből. Mélységes csend van körül, csak néha-néha zörren meg a szalma a lovak alatt. Furcsán érezte magát az öreg! Ni ni! Csak tán nem fél? Vagy mi a manó. De miért is nem mozog az a leány? Rá hajolt, de nem hallotta a szuszogását. Megfogta a kezét, meredt és hideg volt, mint a jég. Át ölelte a vállát, fölemelte; visszaesett, mint egy darab fa. Hirtőzatos kiáltás tört ki a férfi mel léből, de a torkán elakadt fájó nyilalással. Oda kapott. Tépte a durva inget a nyakáról. Mit szo rit! Hadd jöjjön az a hang! Kiáltani, iszonyu an kiál ani akart, hogy hallja meg az egész mindenség, a hold, az ég . . . Kiáltani, hogy Annika meghalt, vége van! . . . Kiáltani, hogy meghallják otthon a kis székely fa luban, a szomszédok, az anyjuk . . . Az any juk?

Jaj istenem, az asszony! . . . Mintha fel eszmélt volna ennél a gondolatnál. Gyűrte, nyel te vissza azt a fájdalomhangot:

— Nye, be, nye! Hallgass vén állat! Vén sánta kutya! Mit harangozol! . . . mit csödi ted ide a világot! Pakolj kurta, mert elveszik a gyerekedet, ispitályba viszik, idegen temetőbe temetik . . .

Szép csendesen hozzá kezdett, hogy ellop ja a halottját. Levette a kesz nyakáról a csen gőt, befogta a két lovat, megsimogatta hosszú sörényüket; beszélt hozzájuk, halk, biztató hangon:

— Lassan dögöcskéim, lassan.

Ovatosan, lépésben hajtott ki az udvarról s csak a falu vége felé csapott közzé a lo vaknak:

— Gyí te Kése hazafelé.

Jó messze volt már a falutól, mikor meg mert állani. Levette szép fehér halottját a sze kérről, puba sarjuból jó ágyat csinált neki. Be ment a rétre, s huszszor is meghajtotta öreg, fájós derekát, míg összeszedett egy marék lila s fehér virágot. Azt a kezébe tette, köréje rakta. Ugy feküsznek a ravatalon a székely szüzek, virág ékességben . . . Előkereste a le ány nagy, rózsás kendőjét; jó lesz szemfedőnek, betakarta vele, azután letérdelt az utra . . . Imádkozott.

— Miatyánk ki vagy a mennyekben . . .

Megindult. Etlén, szomjan, iszonyu rette gés közt telt el a nap, az éjszaka; megint a nap, megint az éjszaka. Városon, falun meg sem állott, csak egyszer-egyszer a pusztá ország uton, ahol egy lelket sem látott, ott pünetetett egy keveset, aztán újra hajrá! Gyí dögöcs ke, gyí!

Hogy elsodálkoztak, mikor behajtott az udvarra . . .

A lovak soványak, fáradtak. András gazda olyan, mintha tizenöt esztendőt vénült volna, a haja fehér, mint a hó. Es Annika nincs sehol.

— Hol hagyta a leányt, apjuk? Szólj em ber az Isten fiáért! . . .

— Hazahoztam . . . Hazahoztam . . .

Még csak annyit lát, hogy az asszony han gos jajszóval odaesik a szekér mellé s hogy te levegyül az udvar jajgató, kíváncsi néppel; de a sok kérdezősködére — mintha hosszú, ke serves utjában elvesztette volna az — esztét — csak annyit mondogat minduntalan:

— Hazahoztam . . . hazahoztam . . .

A késő éjjeli órákban lecsendesült a harc. Egy rendőrszakasz táborozott a csata színelhlyén. A legénység szétesztelt a városban örhe-lyére. Gerő főkapitány a rendőrtisztekkel s Ne-mes Áron dr. orvossal hivatalában virrasztott. Csak Rimler Károly polgármester nem mutat-kozott az egész zavargás idején sehol, ami nagy feltűnést keltett.

A rendőrségen Ehrenfeld és Nagy Lajoszo-ciálista vezérek ellen, akik egy letartóztatott tüntetőt erőszakosan szabadítottak ki a rendőr kezéből, fogoly-szöktetés miatt vizsgálatot in-dítanak.

Késő éjjel telefonálják Nagyváradról: *Ehrenfeld* Adolf és *Nagy Lajos* szociálista vezéreket a rendőrség ma letartóztatta. A tegnapi tüntetés alkalmával több mint 200 ablakot vertek be és 71 utcai gázlámpát törtek össze.

A királyné emléke.

(A gyásznapi ötödik évfordulója.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Erzsébet királyné emlékét halálának mai ötödik évfordulóján méltó kegyelettel ünnepelte az ország és a székesfőváros közönsége. Az ál-lami és városi középületekre, színházakra ki-tűzték a gyászlobogókat, a templomokban pe-dig gyászistentiszteleteket tartottak.

A hivatalos főistentisztelet délelőtt tíz óra-kor volt a budavári koronázó Mátyás-templom-ban, melyet gyászpompával ékesítettek. A fő-szentély előtt állott a katalak, mely Erzsébet királyné cimereivel, a magyar koronázási ékit-ményekkel és a többi fejedelmi ékitményekkel volt földiszítve. Ezenkívül a spanyol etikettnek megfelelőleg nyitott fekete legyező és a pár fehér keztyű volt a koporsón, melyet égő gyer-gyák öveztek.

A rendet a templomban *Anders* kapitány vezetése alatt koronás díszőrök tartották fenn. Ott voltak a templomban többek közt: gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök, *Wlassics*, *Láng*, *Kolozsváry*, *Darányi* miniszterek, gróf *Apponyi* Albert, a képviselőház elnöke, *Latkó-czy* Imre és *Tarkovich* államtitkárok; gróf *Pe-jacsevich* horvát bán, *Szalay* Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, *Szekely* Ferenc korona-ügyész, *Rudnay* Béla főkapitány, *Márkus* József főpolgármester stb. Az idegen államok képviselői közül megjelentek *Stronge* angol főkonzul és *Cusani* márkai, olasz főkonzul, aki Rómából egyenesen azért tért vissza a fővárosba, hogy a mai rekviemen az olasz nemzet részvétét do-kumentálja. Teljes számban vonult ki a tábor-noki kar *Czibulka* altábornagy vezetésével, va-lamint a budapesti helyőrség tisztikara.

A gyászistentiszteleten *Vasary* Kolos bi-boros hercegprimás pontifikált, abban a főpapi ornátusban, mely boldogult Erzsébet királyné milléniumi fekete ruhájából készült.

Bécsből táviratozzák: A király ma reggel háromnegyed 8 órakor a kapucinusok sirboltja elő hajtattott és csak a gvardián és a sirbolt őrzője kíséretében ment a sirboltba, hol imát mondott a megboldogult királyné, majd pedig a trónörökös koporsójánál. Miután még az ural-kodó a királyné sirján elhelyezett koszorukat is megtekintette és szüleinek sirjánál is imát mondott, elhagyta a sirboltot és visszatért a Burgba. Rövid idővel ezután megjelent *Lajos Viktor* főherceg, imát mondott a királyné ko-porsójánál és koszorut tett le. Délelőtt tíz óra-kor a kapucinusok templomában, mint minden évben gyászmisét mondtak. *Gizella* bajor her-cegnő Münchenből ideérkezett.

A boldogult királyné síremlékére temérdek sok koszorut helyeztek. *Erzsébet* főhercegnő és férje, *Windischgraetz* Ottó herceg koszoruján, fehér atlasz-szalagon ezüst nyomással, e két szó volt: „Ottó—Ersei.”

Aradváros közönsége is kegyelettel adózott ma a királyné emlékenek. A középületeken fe-kete lobogók lengtek, gyász-zászló volt kitűz-ve több magánháza is. A minoriták ideiglenes templomában *Supka* Béla házfőnök rekviemet mondott, melyen a hatóságok, az egyesületek és testületek is részt vettek.

TÁVIRATOK.

Szociáldemokraták vizsgálja.

Lipcse, szeptember 10. A szociáldemokrata „Volkszeitung” dr. *Mehring* Ferenc tollából he-ves támadást közöl *Harden* és a „Zukunft” ellen, aki lelkesedett látszólag *Bismarckért*, de mindig szociáldemokratának hirdette magát s a szociálista vezéreket, *Bebel*t, *Liebknecht*et így megnyerte a „Zukunft” munkatársaiul, megtévesztvén őket. *Mehring* cikke fölötté kompromittáló *Hardenre* nézve.

A bosnyák adlátus lemondása.

Szarajevó, szeptember 10. Báró *Kutschera* polgári adlátus benyújtotta állásáról való le-mondását s kérvénye már a kabinetirodához érkezett. Báró *Kutschera*t ideiglenesen báró *Benko* helyettesíti, utódja pedig minden való-színűség szerint *Horowitz* közös pénzügy-mi-niszteri osztályfőnök lesz.

A cár és Nikita találkozása.

Róma, szeptember 10. A „Tribuna” megcá-folja azt a közleményt, amely azt újságolta, hogy *Nikita* fejedelem Rómában találkozni fog a cárral.

Deym utódja.

London, szeptember 10. A „Pall Mall Ga-zetta” az udvari körök lapja jelenti, hogy dip-lomáciai körökben gróf *Deym* elhunyt nagykö-vet utódjaul gróf *Mensdorff Pouilly* tanács-ost kívánják, aki a nagykövet betegsége alatt amugy is ellátta a teendőket. Az említett új-ság gróf *Mensdorff-Pouilly* mellett hangsúlyozza azt a körülményt, hogy nemcsak meghitt vi-szonyban van a királlyal, de rokona is Ed-várd királynak.

A cár Rómában.

Róma, szeptember 10. A „Tribuna” közli, hogy *Miklós* cár e hó 24-én Rómába érkezik s három na-pig marad ott. A cár tiszteletére katonai csapat-szemle lesz, a Kapitólumon díszünnepet rendeznek.

A szerb katonai összeesküvés.

(Ujabb letartóztatás Belgrádban.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 10

A nisi összeesküvés ügyében még min-dig nem történt meg a döntés. A minisz-tertanács mindössze azt határozta el, hogy az összeesküvésben részes tiszteket fel-szólítják, hogy tegyék le a hűségüket a királynak. Ebből kiviláglik, hogy az össze-esküvés a király ellen is irányult.

Az összeesküvésnek egyik legérdeke-sebb eseménye az, hogy *Péter* király fu-tárt küldött a cárhoz, hogy vonja vissza a szerb tisztek ellen kiadott rendeletet, mert ené küi képtelen hivatásának meg-felelni. A távirat szerint *Péter* király a cár válaszáatól teszi függővé, hogy meg-marad-e a szerb trónon.

A mai nap eseményeit a következő távirati tudósításunk mondja el:

A belgrádi *Narodni List* tegnapi számát a fogságban levő tisztek egy felhívásának köz-lése miatt elkobozták. Ebben a felhívásban a börtönben ülő tisztek felszólítják bajtársaikat, hogy követeljék a királygyilkosoknak a had-seregből való rögtönös elbocsátását. A felhívás többek közt így szól:

— Tisztek, bajtársak, hazudnak, azt akar-ják veletek megértetni, hogy tekintettel kül-politikai viszonyokra, az ügyben most nem le-het döntést hozni. Éppen az ellenkezője igaz ennek. Ha most, a jelenlegi alkotmány mellett külső komplikációba keverednénk, a hadsereg önmagában kereshetné a kudarc magvát. Cse-lekvő képes-e egy olyan hadsereg, mely két táborra oszlik, a melyben a fiatalabbk paran-csolnak az öregebbeknek és melyben az előlép-tetésnél tisztán arra tekintenek, hogy ki tar-tozik az összeesküvők közé? Ma a szerb had-seregben alulról hangzik a vezényszó, nem felül-ről. A király parancsait és ukázait nem tisz-telik, hanem eltépik, a tisztí eskü és a tisztí ruha a sárban fekszik és vérrel van bekenve.

A tisztek végül azt állítják, hogy Nisben csak négy felhívást koboztak el, holott százá-val forognak közkézen az országban a csatla-kozásra buzdító felhívások.

Velicskovics Mihály dr.-t, Sándor király volt udvari orvosát letartóztatták. *Velicskovics* a ki-rályi pár meggyilkolásakor Karlsbadban volt. Letartóztatták *Velicskovics* nejét is, aki *Sasics* kereskedelmi miniszter nővére. A letartóztatás oka az, hogy az összeesküvőkkel tartottak.

A Nisben internált tiszteket ma lakásaik-ról várfogságba kísérték.

A „Narodni Listi” elkobozása az első kon-fiskálás az új éraban. Az új sajtótörvény sze-rint a lapok elkobozhatók ugyan, de a konfis-kálást a törvényszéknek két nap alatt jóvá kell hagynia. Ez most nem történt meg.

A szerb sajtó iroda főnöke *Petrovics*, ma megszökött a szerb fővárosból. *Petrovics* ismét-ten felajánlotta lemondását, mivel folyton fenye-gető leveleket kapott.

Mangra Vazul

a Tribuna Poporului ellen.

(A nagyváradi románság állásfoglalása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Avval a nemtelen orvtámadással, me-lyet az aradi *Tribuna Poporului* intézett a trónörökös itt tartózkodása alkalmából a magyar nemzet ellen, s amely támadásról az *Aradi Közlöny* rántotta le a leplet, az egész magyar sajtó foglalkozik. Ugyan-erre vonatkozólag egy nagyváradi lap nyi-latkozatot kért az ottani románok ve-zető embereitől s ezek nyilatkozatai annyih-an érdekesek reánk nézve, mert tudva-levő, hogy a nagyváradi románok megle-hetős szoros összeköttetésben állanak az aradiakkal.

Különösen érdekes *Mangra Vazul* nagy-váradi püspök-helynök nyilatkozata, aki megütközéssel ítélte el a *Tribuna Poporului* eljárását. A nagyváradi újság a követke-ző bevezetést írja a nyilatkozatokhoz:

„Foglalkoztunk legutóbbi számunkban az aradi *Tribuna Poporului* támadásával, melyet a magyar nemzeti követelésekkel szemben oly meggondolatlan módon intézett s melyről mély megütközéssel értesült az egész magyar közvé-lemény. Az említett újság, mely a magyaror-szági románság főorganumának adta ki magát, haragos cikkekben ítélte el a magyarok erősza-kos nemzeti törekvéseit, lelkesen hangsúlyoz-ván a román nép ragaszkodását az ausztriai trónhoz, s felajánlva a románság segítő kezét a magyar összeesküvés, vagyis a nemzeti köve-telések elnyomására. Támadó cikkeit informá-lás okáért megküldte a nagy külföldi lapoknak, akik ilyenformán értesülhettek, hogy a trónörö-kös *Ö császári fensége* jelenléte a délvidéki had-gyakorlatokon azért bir különös fontossággal,

mert Budapesten összeesküvés van a császári hadsereg ellen, továbbá, hogy a románok emlekezve esküjükre, a most folyó végzetes harcban megmaradnak a közös hadsereg eszméje mellett s mindig azokkal fognak harcolni, kik a mai helyzetet akarják föntartani.

A magyarok és románok egymáshoz való közeledésének mai napjaiban élesebben érezzük a súlyát az orvtámadásnak, mely a nemzet legszébb törekvéseit az amugy is acsarkadó külföldnek akarja kiszolgáltatni. Mivel pedig a közönségben az a hír járt, hogy *Tribuna Poporului* a hazafisnak ismert nagyváradi román-sággal is összekötöttest tart fenn, szükségét láttuk, hogy ebben a sajnálatos dologban nyilatkozatot kérjünk a nagyváradi románok vezető embereitől.

Mangra Vazul nagyváradi vikárius a tudósító azon kérdésére, vajjon a nagyváradi román-ság azonosítja-e magát a Trib. Pop. Támadásaival, így felelt:

— Én csak a magam részéről nyilatkozhatom. Olvastam azokat a támadásokat, s kijelenthetem, hogy *nem csak nem helyeslem, de felettebb rosszalom és megütközéssel itélem el a „Tribuna Poporului“ magatartását.* Ugy lehet azonban, s én nagyon hiszem úgy is lesz, hogy azokat az inzultusokat a magyar nemzet ellen nem maga a lap intézte, valami éretlen beavatkozás történhetett.

Kijelentette továbbá *Mangra* Vazul, hogy a magyar sajtótól elvárja azt a föltevést, hogy ő ilyen hazaellenes cselekedetekkel nem azonosíthatja magát. Az a véleménye egyébként, hogy ettől a kín s üggyől a vezető román férfiak távol állanak.

A politikai válság.

(Pártközi konferencia eszméje.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 10.

A mai nap legfontosabb és legérdekebb eseményét a tervbe vett *pártközi konferencia* megtartása képezi, melynek előkészítését már munkába vették s melynek eredményétől a politikusok egy része jelentős sikereket vár. Nem tartják kizártnak azt a lehetőséget, hogy a konferencia *megszüli a kibontakozást a hosszú és már kínos válságból.*

Persze a megegyezés a függetlenségi párt magatartásától függ, a mely pedig tántorithatlanul kitart a nemzeti követelmények mellett. Ilyen körülmények közt az egész ország feszült figyelemmel néz a legközelebbi napok eseményei elé.

A mai nap híreit a következő távirati tudósításunk mondja el:

Andrássy jelöltsége.

A *M. E.* jelenti: A válság ma egy pillanatra teljes stagnációba jutott. A király már nincs itt és 20-ika előtt nem is jön. Ezzel szünet állott be a válság személyes részében és legfeljebb annyit mondhatunk, hogy gróf *Andrássy* Gyula jelöltsége felett az akták még nem zárultak végleg. Tény, hogy *Szell* őt újból ajánlotta, de a király még nem nyilatkozott az ajánlásról.

Nyilván a legbensőbb titkos tanácsos, gróf *Khuen* ur még nem mondott véleményt erről a jelöltségről. Rossz nyelvek azt beszélik, hogy maga gróf *Khuen* hisz meg minden megbízatást, mert minden ellenkező kijelentése dacára, mégis

meg szeretne maradni a miniszterelnöki székhelyben.

A tárgyi rész ma nem mehetett előre, mert a számottevő politikusok szintén távol vannak és így nem lehet tudni, hogy a kormánypárt részéről felvetett pártközi értekezleteknek mi lesz a sorsa. *Apponyi* Albert ugyan Budapestre érkezett az interparlamentáris kirándulókval, de ma csak vendéglátó gazda akar lenni és nem foglalkozik politikával; *Wekerle* elutazott egyelőre Danosra; *Kossuth* Ferenc Tátrafüreden van és onnan csak szombatra érkezik haza; *Szell* még nem érkezett vissza Rátótról; *Barabás* Béla *Kubik* Bélánál vizitel; *Polónyi* Géza nyitra vármegyei birtokán tartózkodik és a többiek is szerte-szét vannak, úgy hogy a mai délelőtt során nem történhetett semmi döntő, de még előkészítő lépés sem; a délután az interparlamentáris vendégeké, úgy hogy a mai nap teljesen meddő volt.

Holnap talán hozzáfognak a csomó kibogozásához. Eddigél csak a szándék van meg, hogy a király visszatérteig, vagy általában tisztázzák a helyzetet, vagy legalább a kormánypárt szénáját hozzák annyi a rendbe, hogy valahára valaki legalább kabinetalakításra vállalkozzék.

Apponyi Budapestben.

Fővárosi tudósítónk jelenti: *Apponyi* Albert gróf ma reggel érkezett meg Bécsből Budapestre. Részt vett az Erzsébet királyné halálának évfordulója alkalmából tartott gyászistentiszteleten és a déli órákban a képviselőházba jött, a hol előbb *Andor* Gyula elnöki tanácsos referálta el az időközben elintéztett ügyeket, majd több politikus kereste fel a Ház elnökét, különösen többen a volt nemzeti pártiak közül.

A szabadelvű párt emez árnyalatában nagy az elkedvetlenedés a miatt, hogy *Apponyi*t, mint ők mondják, folyton mellőzik és mesterséges akadályokat gördítenek útjába. *Apponyi*ról intimusai azt akarják elhíttetni, hogy most éppen nem vágyakozik a miniszterelnökségre, de bizonyosnak tartják, hogy senkinek olyan könnyű helyzete nem volna a pártban és a parlamentben, mint éppen *Apponyi*nak. Az ellenzék tulnyomó nagy része leszerelne (?) *Apponyi* miniszterelnöksége esetén, de ugyanez áll *Wekerle* megbízatása esetén is, és a legszívesebben azt látná az *apponyista* csoport, ha vagy *Wekerle-Apponyi* kabinet, vagy *Andrássy-Apponyi* kabinet következne.

A magyar vezényszó dolgában lehetne olyan megoldást találni, a mely nem volna ellenére a koronának sem. Az ellenzék is örömmel üdvözlöne egy *Apponyival* megalkotandó kormányt és a katonai oktatás reformja, valamint a katonai igazságszolgáltatás magyar nyelve mellett elképzelhetőnek tartják a békés megoldást.

A pártközi konferenciára nézve bevárják az interparlamentáris konferencia tagjainak elutazását és ha lehetséges lesz, azt rövidesen meg is tartják, valószínűleg *Apponyi* vezetése mellett.

A helyes út.

A kormányhoz közel álló *félhivatalos körök*ből vesszük ma az alábbi sorokat, melyek egyik multkori vezércikkünknek tartalmához és irányához egész hasonlatosan a kibontakozás helyes útját így világítják meg:

A kóranagy, mely belpolitikai életünkben oly rombolólag működik, eddigél még a legcsekélyebb mértékben sem vált ki. Az alkotmányos elvek teljes kifordításában van ez a kóranagy. De tulajdonképpen félszke a *szabadelvű párt*.

Az alkotmányos elvek azért vannak kifordítva, mert alkotmányos elvek szerint a nemzetet a saját politikai nézetei szerint kell kormányozni, melyeket az a saját szükségleteiből nyert. Az utolsó választásokban a nemzet különösen erőteljesen és mindenképpen szabadon juttatta kifejezésre politikai nézeteit.

E politikai nézetek képviselője a szabadelvű párt és éppen e párt látszik most a legkevésbé tisztában lenni azzal, amit az a közjogi alap, amelyen áll, az ellenzék által előidézett eseményekkel szemben követel.

Ha a szabadelvű párt ezzel teljesen tisztában lenne, már régen határozott állást kellett volna foglalnia a válság okául szolgáló kérdésben és ennek megoldását, megszüntetését nem lett volna szabad attól tenni függővé, hogy előbb a korona által deszignált miniszterelnök jelenjen meg nála, hogy az nézeteit a párt előtt kifejtse.

Ez úgy veszi ki magát, mintha a párt egy új urra várna, hogy magát annak mindenben alárendelje; úgy fest ez, mintha a párt még mindig nem szándékoznék méltósága teljes súlyához, feladata magaslátára fölemelkedni, holott első sorban éppen ezek a fogyatkozások okozták a mostani helyzetet.

Más programot, mint amelyet a szabadelvű párt kezdettől fogva vallott, senki sem állíthat fel, aki vezérének lesz rendelve, és akinek egyúttal a korona bizalmi emberének is kell lennie. Ennek folytán a szabadelvű pártnak nem kellett volna előbb egy új személyiség diktálására várni, hanem amily gyorsan csak lehet, minden irányban körül kellene határolnia és szabatosan meg kellene állapítania állását. Tudják meg az országban mindenütt, hogy mihez akar ragaszkodni és mit szeretne megkapni a szabadelvű párt, és ezért mi sem könnyebb, mint hogy valamely, politikai tapasztalatai és eddigi termékeny tevékenységének bizonyítékai által kitűnő személy vegye kezébe a párt vezetését.

Most tehát magának a pártnak kell képeznie a mozgató elemet, magának a pártnak kell a kezdeményezést megragadnia, már csak azért is, hogy az ország szabadelvű köreiben rendkívüli módon elhatalmasodó bizonytalanságnak gátot vessen, a nemzet szabadelvű részének ismét visszaadja a teljes önbizalmat.

Ez az egyedül helyes út, mert minden más ut csak állandósítja a válságot, emellett azonban minden viszonyt rosszabbá tesz, elkeseríti a lakosságot és biztos romlásához vezet.

Wekerle és a kiegyezés.

Beavatott helyről jelentik: *Wekerle* Sándor megköszönte a királynak a katonai engedelmeket, amelyek ma nem is kielégítők, de alapot adnak tárgyalások megkezdésére. Am alázattal kérte, hogy *módosítás eszközöltessék a kiegyezésen*, a mely *Wekerle* meggyőződése szerint sokkal rosszabb, mint a *minőt Ausztriával Bánffy báró kötött.* A kiegyezés némi megjavításával vélte *Wekerle* elviselhetővé tenni az országra sulyosodó katonai terheket.

Ő felsége nenezte, hogy a szőnyegen levő ügyeket más ügyek bevonásával komplikálják és ragaszkodott a katonai kérdések *kizárólagos megvitatásához.* *Wekerle*hez hasonló felfogást vallottak ő felsége előtt *Hieronymi* Károly és gróf *Osáky* Albin.

A kormánypárti sajtó rossz szolgálatot tesz, mikor ellentétet tüntet fel nemzet és király között katonai kérdésben és a kormányalakítási nehézségeket az ellenzék rovására írja.

A pártközi konferencia.

A fővárosban időző politikusok köreiben ismét élénken előtérbe nyomult egy *pártközi konferencia* összehívásának eszméje. Ezen eszmét még *Szell* Kálmán vette fel és azt a szabadelvű párti körökben élénken portálta. *Szell* Kálmán *magának az uralkodónak* is ajánlotta egy ilyen konferencia összehívását a legutóbbi audiencia alkalmával.

A tervezett pártközi konferenciának az lenne a feladata, miként lehetne meg-

felelő határvonalat vonni a *nemzeti engedmények* terén, a mely módon e kérdés nehézségeit talán el lehetne távolítani. A szabadelvű pártban különösen biznak a konferencia sikerében. Főleg a volt nemzeti-párt tagjai pártolják ez eszmét.

Apponyi Albert gróf, a képviselőház elnöke, a ki ma reggel a fővárosba érkezett, a délelőtti folyamán a képviselőházban időzött, hol a folyó ügyeket intézte el. Apponyi gróft a Házban több képviselő kereste föl és a tanácskozások során szóba került a pártközi konferencia megtartásának kérdése is. Apponyi igen kedvezően nyilatkozott ez eszméről, helyeselte a nehézségek ily megoldásának tervét s kijelentette, hogy az eszme megvalósítása esetén ő maga igen szívesen vállalkozna a konferencia vezetésére.

Ellenzéki körökben szintén igen élénk megbeszélés tárgyát képezte a konferencia megtartásának kérdése, a melynek eredményétől azonban nem sokat remél a függetlenségi párt, mert a magyar vezényszó és a szolgálati nyelv iránti követeléseiben *semmitféle engedményre nem hajlandó*. Azonban a függetlenségipárt vezérférfiai is azt hiszik, hogy ezen konferencia minden esetre hozzá fog járulni a helyzet tisztázásához és talán lehetővé teszi a kibontakozást.

A konferencia előkészítéséhez még e hét folyamán hozzá fognak. Az előkészítő megbeszélések megtartását rendkívül elősegíti az a körülmény, hogy az interparlamentáris konferencia tagjai ma Budapestre érkeztek, a mely alkalommal a magyar politikusok is nagyobb számmal gyültek össze a fővárosban. Ezuttal bizonyára nem fogják elmulasztani gyakoribb összejöveteleken a konferenciát előkészíteni.

Komoly fordulat azonban a válság kérdésében a hét vége előtt nem fog beállni, mert csak ez időben jönnek vissza a fővárosba a számottevő politikusok.

Gorove Indítványa.

Budapestről táviratozzák, hogy a szabadelvű pártkörben ma este Gorove László rétháti képviselő indítványt adott be a párt elnökségéhez, a szabadelvűpárt egy értekezletének összehívása iránt.

Azt hiszik, hogy ez az indítvány ugyanazon sorsra jut, mint Sándor Pál hasonló indítványa, a mely tudvaleg még mal napig sem került a párt elé határozathozatal céljából.

SPORT.

+ A díjlövészet eredménye. Az aradi polgári lövészet-egyesület Lőrinc napi díjlövészetének részletes eredménye a következő:

Milleniumi emlékdíjat (arany órát), mely lövésre Kosztka Emil nyerte meg. Kör-nyakát nyerte: 1. Kosztka Emil, 2. Ternajgó Lajos, 3. Sugár Gyula vendég, 4. Suszter János (Resica), 5. Lurz Vilmos (Déva), 6. Zesevits Antal (Szászváros), 7. Bródy József, 8. Gábor András, 9. Geisler Kaszimir, 10. Cserni Emil, 11. Domonkos Lajos, 12. Hüber Ernő (Resica), 13. Jóó Béla, 14. Klein Ignác, 15. Schütz József dr. vendég. Legtöbb találatot lőtték: 1. Ternajgó Lajos, 2. Schuszter János, 3. Zesevits Antal, 4. Domonkos Lajos, 5. Kuszalik Ferenc, 6. Schütz József dr., 7. Sugár Gyula, 8. ifj. Müller József, 9. Lurz Vilmos, 10. Kosztka Emil, 11. Hüber Ernő, 12. Steinhausz Gyula, 13. Magyar Ferenc, 14. Dörner Emil, 15. Klein Ignác. Pisztolytáblán legtöbb találatot lőtt: Ternajgó Lajos. Pisztolytáblán mely lövésben első Feszler Károly.

+ Az aradi tornaegyesület vasárnapi házi-versenyének összpóráját holnap pénteken este 6 órakor tartják meg a liceumi tornacsarnokban, melyre a résztvevő tagokat oly kérelemmel hívja meg az elnökség, hogy arra valamenynyien pontosan megjelenni sziveskedjenek.

+ Turisták kirándulása. Az arad hegyvidéki turista egyesület választmánya ma délután ülést tartott, melyen elhatározták, hogy folyó hó 13 án a lippai Savanyu kúthoz kirándulást rendeznek. Indulás reggel, visszaérkezés este. A kirándulást Nagy Sándor egyesületi gazda vezeti. A választmány új tagokul felvette Hámori László dr. országyűlési képviselőt (Arad), Simon Jenő ügyvédet (Arad), Haller Imre tanitót (M. Pécska) és Szabó Aranka tanitónőt (Ujszentanna). A gyűlés ezután jegyzőkönyvi sajnálatát fejezte ki Dömötör László egyesületi tag elhalálozása fölött. Az elhunyt az enografiai muzeum tervezője volt, és ennek az eszmének a továbbfejlesztésével Visontai Kálmán főgimnáziumi tanárt bízták meg. Október 1-én lesz nagyobb szabású kirándulás Hunyadvármegyébe. Megmérik Vajda-Hunyadot, Petroszényt, a Daring hegyset és a szurduki szorosot. A kirándulás vezetője Lejtényi Sándor tanár lesz.

Hirek a pápáról.

(A lisszaboni érsek megjegyzései. — A pálinkával teit kosár. — Rampolla és Oreglia harca. — A pápa tudományos képzettsége. — X. Pius kedvetlen.)

Arad, szeptember 10.

A lisszaboni érsek patriárka, II. Dom José, a pápaválasztásról végre hazaérkezett. Az uton sokat szenvedett a hőség miatt, mert a vasúti kocsiiban néha 58 fokot mutatott a hőmérő.

Az érsek, aki magas állásánál fogva a Vatikánban és X. Pius személyével igen közeli érintkezésben állott, a legnagyobb mértékben meg van elégedve a Sarto bíborosra esett választással. Ellenben fel van háborodva a sok ujság cikk miatt, melyek a konkláve alatt megjelentek. Így pl. hazugságnál nem egyéb, hogy Gibbons bíboros egy whisky-vel teit kosarat vitt volna a konklávéba, valamint a Rampolla és Oreglia között állítólag megtörtént féltékenykedési jelenetek is légből kapott hazugságok.

Ami X. Pius személyét illeti, többször lehetett hallani, hogy tudományos készülése sok kívánni valót hagy hátra. Ezt a lisszaboni érsek a leghatározottabban cáfolja. Talán nem is illetékes ilyen kérdésben nyilatkozni, mert Lisszabonban azt mondják, hogy Dom José se valami híres tudományos lángész.) X. Pius ugyan rosszul beszél franciául, de annál jobban németül és olaszul, világtörténelmi ismeretei tágak és irodalmi tájékozottsága bámulatos.

Sokkal mélyrehatóbb és jelentősebb ennél az a hír, a mely a pápa kedvetlenségéről szól. Velelecebből közlik ugyanis, hogy X. Piusnak egy intímusa velencei ismerőseinek azt írta, hogy a pápa változtatni akar a Vatikán politikáján, mert az örökös rabságot nem bírja el.

A martiriumnak eddig a történelemben páratlanul álló jelenségét képviselte a pápák rabsága. Egy gondolat miatt, amely a vatikáni politikát dominálta, egy elv miatt, amely a „non possumus” kifejezésben nyilvánult, a katolikus egyház legfőbb pástora, a szuverén uralkodó, a kit az egész világ fejedelmei uralkodónak ösmertek el, örökös fogságot szenvedett.

Egyházi és világi körökben egyformán fölmerült az eszme, hogy eanek a raboskodásnak véget kell vetni, minthogy a jelenségét idők tul zárnyalták és sem politikai, sem gyakorlati haszna nincs. A „non possumus” álláspontja nem szerzi vissza az egyháznak a világi uralmat. A történelem eseményei folytán a hatalmak napirendre tértek a pápa világi hatalma fölött. Uj szellem vonult be a Vatikán régi falai közé; uj felfogás kezd uralkodni az egyház konzervatív képviselői közt is. Az olasz királyság sem zárkózik el az elől, hogy a vatikáni

uj felfogásnak nem szabad útját állani. Már Leo pápa halálakor is, de az uj pápa trónraléptekor is az olasz király és kormánya kifejezést adott annak, hogy egy esetleges kibékülés elől nem zárkóznék el. Az első lépést tehát a világi hatalom tette meg.

Még most a régi bíbornokok, a Vatikán kisebb hatalmasságai huzódnak a kibékülés gondolatától. De végre is a vatikáni politika változása mégis csak magától a pápától függ. Már pedig ennek a pápának karaktere, egész egyénisége és hajlamai eilentmondanak a régi politikának. Es így lehet, hogy X. Pius pápa kedvetlensége egy uj érának lesz a megteremtője, vagy legalább is előmozdítója, amely korszaknak beláthatlan, talán késő századokra kiható következményei lehetnek.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A Király Színház-at betiltották.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 10.

A legújabb budapesti muzsa-hajlékot, a Király Színház-at, ismét veszedelem érte. Plakátok és ujság-kommunikék hirdetik immár napok óta, hogy a Király-színház október elsején megnyílik. Színházi körökben is a Király-színház a legaktuálisabb téma mostanában, a színház előadó személyzete is együtt van már s most a belügyminiszter — betiltotta a színházat.

Tegnapelőtt leiratot kapott a főváros a belügyminisztertől. A miniszterium rendőri ügyosztálya szűkszavú írásban szólította föl benne a város tanácsát, hogy értesítse Bedőthy Lászlót, a Király-színház igazgatóját és Krausz Arturt, a színházépület tulajdonosát, hogy a belügyminiszterium a színjátszási engedélyt a Király-színháznak nem adta meg.

A leiratot a belügyminiszter rendeletében híven nyomban lemásolták s Horváth János tanácsnokkal, aki akkor a szabadságon volt helyettes polgármestert helyettesítette, aláírták.

A belügyminiszteri döntésnek igen érthetőek az indokai. A Király színház tulajdonosai a főváros közgyűlésétől megkapták ugyan a színháznyitási engedélyt, de ezt sem könnyen. Előzőleg a főváros színház vizsgáló bizottsága is megvizsgálta az új színház terveit s miután a személybiztonság szempontjából különösen fontos több változtatást csinált rajta, azt véleményezte a tanácsnak, hogy az engedélyt adja meg a színház-nyitásra. Ettől a színháznyitási engedélytől függetlenül azonban színjátszási engedélyt is kellett a színház tulajdonosainak megszerezniök. Ezt azonban a rendőrség nem adta meg, mert az ide vonatkozó statutumok szigoruan megkövetelik, hogy minden színházépület mind a négy oldalon teljesen szabadon álljon.

A Király-színház három oldalról házak közé van ékeiwe. A Csengeri utcai oldalon ugyan összekötötték egy lakóházzal, de ez a kijárási veszedelem idején legfőlebb arra jó csak, hogy a színészek kimenekülhessenek rajta. A másik oldalon, amely a Hársfa-utca felé hajlik, még ilyen kijárat sincs az épületnek. Ezek az okok késztették a belügyminisztert arra, hogy a színjátszási engedélyt a színháztól megtagadja.

Kártérítési pörtől a főváros illetékes körei nem tartanak. Mert az, hogy a közgyűlés a színház-nyitási engedélyt megadta, nem mentesíti a színház tulajdonosait attól, hogy a színjátszási engedélyt is külön meg ne szerezzék.

* A színügyi bizottság ülése. Zilahy Gyula szinigazgató, mint irtuk, beterjesztette a színügyi bizottsághoz a téli társulatának névsorát,

ugyanazt, amelyet a színház előleges jelentése nyomán mi is közöltünk. A színügyi bizottság *hétfőn*, e hó 14-én délelőtt 11 órakor ülést tart s ezen veszi tárgyalás alá a bemutatott névsort.

* **Az első opera-előadás Makón.** Az aradi színtársulat nyári állomásán: Makón, kedden este adtak elő először operát, mióta a város és abban színház létezik. A nevezetes alkalommal *Faust* került színre ugyanavval a szereposztással, amelylyel Aradon színre került. A makói színház zsúfolásig megtelt közönséggel, ember ember hátán tolongott a páholyokban. de általában olyan jó dolga van Makón a színháznak, hogy a pótshékek beállítása szinte napi rendszeren van. Az első opera-előadás alkalmával a nagyszámu közönség valóságos ünnepelte a főbb szereplőket: Zilahinét, Bejcyt, B. Szabót és Polgárt.

* **A bérlők figyelmébe ajánlja Gonda László** színházi pénztáros a következő sorokat:

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy a színházi pénztár most már naponként délelőtt 10 órától 12 óráig, délután 3 órától 5 óráig nyitva van, s a bérletelírások megkezdődtek. Bérelni lehet az előleges színházi jelentés feltételei szerint páros és páratlan előadásokra. A vidéken lakó bérlő uraságokat kérem, méltóztatásuk helyeik iránt levélben értesíteni, mivel jogaik szeptember 20-án déli 12 óráig fenntartatnak. Előjegyzések is elfogadtnak a netán visszamaradt helyekre és szeptember 20-án délután 3 órától kiválthatók lesznek. Tisztelettel *Gonda László*.

* **Egy leány története. Liptófalvi (Honisch) István,** az *Alföld* című aradi szépirodalmi újság szerkesztője regényt írt e scrok élén olvasható címmel. A regény, a mint a szerző a hangulatos előszóban mondja, a mai társadalmi rend egy áldozatának sorsáról szól, a kit családja szerencsétlen sége sodort a bukáshoz. A szerencsétlen leánynak történetét a szerző kissé hosszasan, de elég érdekesen írja le; látszik, hogy a problémákkal, a melyet e könyv során fölvet, behatóan igyekezett foglalkozni. A 176 oldalra terjedő könyv ára 2 korona, s a szerzőnél Aradon rendelhető meg.

Tótok a kultuszminiszter ellen.

(A vallásitanítás nyelve.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 10.

A bányai ágostai hitvallású evangélikus egyházkerület ma délelőtt folytatta közgyűlését *Zsilinszky Mihály* felügyelő és *Sárkány Sámuel* püspök elnöklése alatt.

A mai gyűlésnek többek közt egy rendkívül érdekes tárgya volt, melyről a következő távirati tudósítást kaptuk:

A turóci egyházmegye kérvényt adott be a tanügyi bizottsághoz, intézkedést kérve a kultuszminiszter ama rendelete ellen, amely követeli, hogy a *vallásitanítást magyar nyelven tanítsák*, s kijelenti, hogy a hitoktató járandóságát csak akkor fogja folyósítani, ha a tanfelügyelő útján értesül, hogy rendeletének elég tétetett. A turóci egyházmegye e rendelet hatályon kívül helyezését kéri. *Morhács* turóci esperes ma bemutatta a miniszteri rendeletet, amelyet történetesen éppen *Zsilinszky Mihály* írt alá a miniszter helyett. Az esperes ur ezt a rendeletet törvénytelennek tartja, s nem nyughatik meg benne. Kéri hatályon kívül való helyezését.

Wagner Géza azt indítványozza, hogy adják vissza az ügyet az esperességnek, mert az ilyen komoly kérdést ötletszerűen elintézni nem lehet.

Kovácsy Kálmán — bár jó magyarnak vallja magát, — nem idegenkedik attól, hogy a tótok a saját nyelvükön taníthassák a gyermekeket.

Zsilinszky Mihály szerint arról van szó, vajjon a turóci állami iskolákban a vallásoktatás minő nyelven történjék. A zsinati törvény azt mondja, hogy mindenütt lehetőleg a gyer-

meket anyanyelve veendő alapul. Az állami törvény szerint pedig az iskolák tananyagát a miniszter határozza meg. A kormány mindenképpen keresi a helyes utat, a célszerű megoldást, de az az egy kétségen felül áll, hogy állami iskolában nem mondhat le a tanítás magyar jellegéről. Állami iskolában a gyermekek minden tárgyat magyarul tanulnak, hát éppen csak a vallásitanítást ne tanulják magyarul? Minden tárgyat megértenek magyarul, éppen csak a vallásitanítást nem értenek meg?

Ezek a szempontok irányadók ebben a kérdésben, s ezek a szempontok vezették a miniszteriumot a kifogásolt rendelet kiadásakor. A maga részéről különben hozzájárul a tanügyi bizottság ama javaslatához, hogy az ügyet adják vissza az esperességnek.

A közgyűlés aztán ebben az értelemben határozott.

A budapesti turf-szédelgés.

(A rendőrség hivatalos jelentése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

A Budapesten történt turf-szédelgésre vonatkozólag — melyről mi is megemlékeztünk — a fővárosi rendőri sajtóiroda ma este a következő jelentést bocsátotta ki:

Egyes lapokban ma „Csalás a turf-on” stb. címen hosszú közlemények jelentek meg, amelyek szerint a rendőrség a múlt hónapban olyan titkos szövetkezetet leplezett volna le, a mely lovászokkal és zsokékkal összejátszva a lovak futását irányítja. A közlemények szerint továbbá rendőri nyomozás adatai alapján széles körű vizsgálat folya most e tárgyban és többeket ki is tiltottak a versenypályáról. A rendőrség ezekkel szemben kijelenti, hogy mindez nem felel meg a valóságnak, a vont következő tetések pedig egyenesen képtelenségek. A tényállás a következő:

A rendőrségnek a múlt hónapban tudomására jutott, hogy egyes helyeken, kivált a lóversenytér környékén levő vendéglőkben, kávéházakban lebrotvált szakállu és bajuszu egyének, látvási pakkal a fejükön lovászoknak adják ki magukat és a közönség hiszékenységét felhasználva tippeket osztogatnak és kínálnak jó pénzért. Ezek a kétes existenciák ilyen uton tartják fenn magukat. Némelyik tényleg valaha istállófiu volt és van is esetleg egy és más istállófiuval összeköttetése, mit a közönség tévedésbe ejtésére szeret fitogtatni is, egyiknek sincs azonban semmiféle bejárása a lovászokhoz, illetve egyes istállókhöz, sem összeköttetése azokkal.

E nyilvánvaló csalások megakadályozására a rendőrség e foglalkozás nélküli egyéneket a múlt hónap 29-ikén a Hungária-utli *Kincsem-vendéglőben*, mint a mely ezek gyűlhelye, meglepte és valamennyi ott levőt igazolva a következő állomásokat állította elő a VII. ker. kapitánysághoz. És pedig *Hujber* Miklós munkátlan ezüstművest, *Kollár* István helynéküli istállófiut, *Ruska* János, *Jelinek* Vince, *Vlaskovics* Részó és *Fodor* Miklós munkátlan embert. Közülük *Kollár* Istvánt és *Jelinek* Vincót eltoloncolták, *Fodor* Miklóst közbiztonság elleni kihágás miatt büntették, a többiek pedig a kihágási büntetőtörvény 62. § a alapján záros határidőn belül rendes foglalkozásra iettek utasítva.

A nevezettekén kívül találtattak ott ugyan vendégekként többek is, de hogy ezek a fent felsorolt állomászfiukkal összeköttetésben állottak-e vagy sem, arra nézve az eljárás adatai semmiféle bizonyítékokat nem szolgáltatnak.

TANÜGY.

(—) **A leánygimnázium pártolása.** Az Aradon tervezett, de megvalósulása előtt megszűnt leánygimnáziumot a város törvényhatósága annak idején tudvalevőleg még erkölcsi támogatásban sem volt hajlandó részesíteni. Ezt a határozatot *Műlek* Lajos dr. és *Avarfy* Géza törvényhatósági bizottsági tagok a belügyminiszterhez megfellebbezték s onnan ma jött meg a határozat. A miniszter a felebbezést elutasítva,

a közgyűlési határozatot indokainál fogva helyben hagyta. Ez a határozat tárgytalan már, mert a leánygimnázium terve egyelőre nem valósul meg.

Gazdát cserélő szállók.

(Kávéházak és vendéglők fejlődése. — Gazda-cserék. — A Központi Szálló bérbeadása. — Nagyszabású tervek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Az igazi nagyvárosi jelleg szoros kapcsolatban van a szállókkal, vendéglőkkel, de mindenekelőtt a kávéházakkal. Áll ez különösen, ha a nagyvárosi jelleg a párisi értelemben vesszük. Mert míg az angol nagyvárosok óriási gyártelepeikről nevezetesek, s ezek füstjével együtt az unalom üli meg őket, addig Páris a mulatóhelyek városa. Felesleges azonban olyan messzire menni, hiszen Budapest sem szűkölködik mulatóhelyek s főképen kávéházak nélkül. A nálánál nagyobb Bécsben ebben jóval túlszárnyalta, ha ugyan ez dicsőségnek mondható.

S ha Budapest ebben a tulajdonságon tündöklök, mi lehetne a Tisza-, Maros-, Bega-, Pece- és egyéb parti metropolis névre igényt tartó városok vágya, mint hogy hasonlóképen ebben a tulajdonságban fényeskedjenek. Arad is elmondhatja magáról, hogy azt a sokat emlegetett lépést megtartja e téren is, s több kávéháza van, mint amennyi a vendégek számára mértén elég lenne.

Az utóbbi időben főképen a másod-, harmadrendű kávéházak s korcsmák szaporodtak el, most azonban élénk fejlődési processzus mutatkozik a nagy üzletek terén is. Valóságos forrongás van a szállodás, vendéglős, kávé iparban, s ennek a forrongásnak, mely gazdacserékben mutatkozik, az üzletek nagyarányú kifejlesztése lesz a következménye.

Kezdődött a dolog ott, hogy a *Fehér Kereszt*-et, melynek jelenlegi bérlője *Nagy Lajos*, *Braun Gusztáv*, a *Braun és Schuch* cég tagja kapta meg bérbe 1906 évtől. Nagy Lajos a bérlője a *Központi szálló*-nak is, melynek bérbeadása most vált esedékessé. Napokon át tartó tárgyalások után, melyek folyama alatt a szálló eladásáról is volt szó, végre ma *Nagy Lajos lett ismét a bérlő* újabb tíz évi időtartamra. A *Millenium-vendéglőt* melynek *Braun és Schuch* a bérlője, a *Fehér Kereszt* átvétele után valószínűleg *Schuch Ferenc* vezetni egyedül, lehet azonban, hogy tovább is együtt maradnak a társak. Valószínűleg változás lesz a *Japán kávéház* bérletében is. Az eddigi bérlők: *Braun és Schuch*, mint értesülünk, a kávéház bérletét hajlandók átadni a tulajdonukat képező felszereléssel együtt.

A Központi Szálló bérbeadása ma délelőtt tizenegy órakor történt meg. Mint tegnap jeleztük, az *Aradi Polgári Takarékpénztár*, melynek tulajdonát képezi a szálló minden berendezésével, *Nagy Lajosnak*, a legelőnyösebb ajánlatot tevő bérlőnek nem adta oda a szálló bérletét a mai nap délelőttjéig, mert vevő ajánlkozott. A *Neuman testvérek* cég akarta megvásárolni a szállót, hogy a palotájában levő *Hungária kávéházat* érintő konkurrenciának elejét vegye. A vásárlás azonban a kitűzött határidőig nem történt meg, mert a *Neuman Testvérek* cég viszont nem tudott megállapodni *Braun Gusztáv*-val, kinek a szállót bérbe adta volna. Ugyanis az volt a terv, hogy a szálló kávéházát megszüntetik a Hungária érdekében, ebbe azonban nem akart belemenni *Braun*, miután a szálló vendégeinek ellátására szükségesnek tartotta a kávéházat.

Ilyenformán a Polgári Takarékpénztár igazgató-ága Nagy Lajossal megkötötte az újabb bérletet. Az évi bér 29,000 korona. Ezenkívül Nagy Lajos megvette a szálló, kávéház és vendéglő felszerelését 70,000 koronáért. Eddig az évi bér a felszerelés használatával ugyanannyi volt, mint most e nélkül, ami az intézet javára 4000 korona többletet jelent. A felszerelések eladásánál is jól járt az intézet, amennyiben a mérlegben 45,000 koronával szereplő berendezésen 25,000 koronával drágábban adott tul.

Az új gazdák nagyszabású terveket készítenek elő üzleteik emelésére. Így Nagy Lajos a Központi Szálló kávéházát jóval megnagyobbítja s kiterjeszti az épület Andrássy-téri részére is, hol most kereskedések vannak. A pinchehiységet borozó és sörözővé alakítja át. Az udvaron fényes tündéerkertet rendez be pavillonnal, állandó színpaddal. Az utcára pedig széles nagy terraszt épített. Braun Gusztáv is teljesen felújítja a Fehér Keresztet, esetleg ujonnan rendezi be.

Gyilkosság a hadgyakorlaton.

(Leskurt közhonvéd.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Az Arad szomszédságában most lefolyt hadgyakorlat befejeztével véres szenzáció történt. Egy közkatona meggyilkolta barátját, aki a halálos dőfés folytán meghalt; a gyilkos most a szegedi honvéd-fogház rabja és a hadbíróóság fog fölötté a napokban ítélkezni.

A rémes eset, amely az egész honvédszeredet izgatottságban tartja, három nappal ezelőtt történt Lippa környékén, ahol a honvédek befejezték az idej hadgyakorlatot. A szegedi honvéd-ezred hazaindulása előtti estén Adamek István zental mészáros, aki tartalékos minőségben volt behíva az ezredhez és Szereda István közlegény a szállásukon a gyakorlatok befejezésének örömeire bepálinkáztak és ivás közben kártyáztak. Nasi-vasit játszottak és ezen a rendkívül kockázatos játékon Adamek István rövid negyedóra alatt csaknem az utolsó krajcárig minden pénzét elvesztette.

Adamek, aki híres volt mindig az ő nagy természetéről és akiben a pálinka is erősen dolgozott, hevesen rátámadt Szereda Istvánra, hogy hamisan játszik. Ebből természetesen heves szóváltás támadt, melynek hevében Adamek kirántotta bajonettjét és leszurással fenyegette Szeredát, aki ijedtében fölugrott az asztaltól és a faskamrába menekült.

Üldözője a bajonettjét villogtatva rohant utána, de nem birt hozzáférközni, mert Szereda bezárta a faskamra ajtaját. Szereda biztonságban hitte magát és csufondáros szavakat kiáltott kívül dühöngő üldözőjének. Adameket ez annyira felbőszítette, hogy berugta a faskamra ajtaját és torkonragadva Szeredát, a bajonettot markolatig a hasába dőfte.

Szereda nyomban elvesztette eszméletét. Haldokolva szállították a temesvári csapatkórházba, ahol egymapi haláltusa után kiszüvedett.

A gyilkos katonát az őrjárat fogta el kemény küzdelem után. A katonák életük veszélyeztetésével csavarták ki kezéből a bajonettot, melyről az áldozat vére csurgott. Erős földzettel kísérték Temesvárra és onnét Szegedre, ahol most a honvéd-fogházban tartják erős őrizet alatt.

HIREK.

Önként bevonulók

az aradi háziezrednél.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

Az idej október elseje egész másféle lesz mint az előző években. Nem mennek haza a kiszolgált legények a „szabadságos könyvecské”-vel; nem vonulnak be az ujoncok a kaszárnnyába, hogy ott katonának öltözzenek.

Az aradi 33. gyalogezredben tegnap hirdették ki napiparancsban a harmadévesek benntartásáról szóló rendeletet; a legtöbb századnál a parancsnok vigasztaló szavakat intézett a legényekhez, azzal biztatva őket, hogy talán még a három hónap letelte előtt kiszabadulnak.

A harmadévesek benntartásáról szóló rendelet intézkedik egyben az önként bevonuló katonakötelesekről is. A rendelet óta az aradi cs. és kir. hadkiegészítő parancsnokságnál tizen jelentkeztek önkéntes bevonulásra. Mind a tizen idej korosztálybeliek, s három évi szolgálatra vonulnak be. A rendelet kibocsátása előtt körülbelül huszan jelentkeztek önkéntes bevonulásra, a kikat nagyobb részt be is sorozták.

Bizonytalan kérdés az, hogy a kik az 1900. évben önként, tehát nem rendes sorozás útján vonultak be, szintén benntartják-e további szolgálatra, miután ezek, ha rendes időben vonultak volna be, nem lettek volna a tovább-szolgálatnak kitéve. Nincs kizárva, hogy ezeket mégis szabadságolják, miután a 33. gyalogezred minden századától bekérték ezek jegyzékét.

Az aradi háziezred harmadévesei általában szomorúan, de zugolódás nélkül fogadták a benntartó rendelet kihirdetését. Ellenszegülés, vagy szökés eddig nem történt.

Miután az ősszel ujonckiképzés nem lesz, már intézkedés történt arra nézve, hogy ez évben október és november hónapban, a mikor a kiképzés lett volna, a legénységgel rendes századgyakorlatokat tartsanak.

— A trónörökös és egy tűzér-altiszt. A király példáját, a ki állandóan érdeklődik a hadgyakorlatokon szerencsétlenül járt katonák sorsa iránt, híven követte Ferenc Ferdinánd trónörökös. Erről érdekes adatot közölnek velünk. Az aradi csapatkórházba behoztak egy tűzér-altisztet, aki az ágyu elsütésekor véletlenül annak csöve mellé került s a vaktöltés lángja testét egészen összeégette. A trónörökös, a kinek tudomására jutott a tűzér-altiszt balesete, s az is, hogy azt az aradi csapatkórházba szállították, a temesújfalui kastélyból telefonon hívta föl az aradvári postát s érdeklődött a sebesült katona sorsa felől. A telefonnál Widrich Hermann dr. főtörzsorvos, az aradi helyőrség orvosfőnöke jelentkezett, aki jelentette a trónörökösnek, hogy az altiszt túl van a veszedelmes s halad a gyógyulás útján.

— Az új templom felavatása. Az aradi új minorita templomot, melynek külseje immár teljesen elkészült, október hó 4-én, vasárnapi napon fogják megáldani és felavatni impozáns templomi ünnep keretében. A templom-szentelési ünnepen filharmonikusok és műkedvelőkből álló zene és énekharog fog működni, mely próbált Sperber Frigyes zenetanár karmester vezetésével a polgári fiúiskola emeleti nagyszobájában a napokban megkezdte.

— A hadtestparancsnok Aradon. Bayersheimi Schwitzer Lajos lovag tábornok, a 7. hadtest parancsnoka, ma Aradon időzött.

— Külföldi vendégek a fővárosban. Budapestről táviratozza tudósítónk: Az interparla-

mentáris konferencia külföldi tagjai közül szász-hercegi képviselő érkezett ma délután két órakor külön vonaton Desseffy Arisztid háznagy titkárral Budapestre. A vendégek tiszteletére Apponyi Albert gróf, a képviselőház elnöke ma délután öt órakor a képviselőház étkező termében estélyt adott. Az egész képviselőházat kivilágították és a pazar fényben tekintették meg a parlamenti palotát a külföldiek, akik több ízben elragadtatással fejezték ki tetszésüket a remek és pazarul szép berendezés felett. A konferencia tiszteletére holnap a paraklubban estély lesz. Az idegenek három napig időznek a fővárosban és sokan közülök kirándulásokat tesznek az ország egyes szebb vidékeire s így valószínű, hogy a Tátrát, a Vaskaput és Herkulesfürdőt is megtekintik.

— A törvénytelen virilisták. Megirtuk már Csanádmegye közigazgatási bizottsági ülésének azt a nevezetes határozatát, melylyel kimondották, hogy a belügyminiszternek a jövő évi virilisták névsorának összeállítására vonatkozó rendeletét nem hajtják végre, hanem a megyei közgyűlés elé terjesztik, visszautasítás végett. Mint egy táviratunk jelenti, ma a vármegye igazoló választmánya foglalkozott ezzel a kérelemmel. Az igazoló választmány a 1904. évre szóló, legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékének összeállítását kerekén megtagadta, mert az adóhivatal a belügyminiszternek rendelete alapján e jegyzék összeállításához az 1902-ik évi adózók névjegyzékét mutatta be, az igazoló választmány pedig a névjegyzéknek ezen alapon való összeállítását törvénytelennek tartja. Az igazoló választmány ezt az érdekes reinitens jelentést a f. hó 18-án tartandó rendkívüli megyegyűlésnek fogja beterjeszteni.

— A trónörökös és a szegedi bucsusok. Ferenc Ferdinánd trónörökös, mint megirtuk, vasárnap délelőtt tíz órakor a lippai nagygyakorlatokról a radnai templomba ment fényes kísérettel. A trónörökös teljesen váratlanul jelent meg a templomban, ahol éppen Kovács Lajos lelkész ünnepi szent beszédet tartott. A trónörökös figyelmesen hallgatta végig a magyar szentbeszédet és azután az oratoriumba vonult, ahol pár percig térdelve imádkozott. Imája végeztével meglátogatta a zárdát és Priester Ágoston házfőnökkel, aki kalauzolta, barátságosan elbeszélgetett. Minden egyes szobát megnézett és élénken kérdezősködött a zárdá viszonyairól. Majd pedig az ebédlő ablakából kitekintve, látható érdeklődéssel szemlélte a templom körül nyüzsgő ezer meg ezernyi zarándok-tömeget és így szólt:

— Nagyon örülök, hogy a hívők ily nagy számát látom buzgólkodni. Nagyon szeretem látni a magyarokat nemzeti viseletükben. Kik ezek, melyik tájról valók?

— Ezek a szegediek, fenség. — Válaszolt a házfőnök.

— Ugy látom, sokan vannak?

— Igen, néhány ezren, fenség. A szegediek mindig ily sokan jönnek a radnai bucsura.

— Nagy örömmre szolgál, hogy a nagy magyar városnak lakossága ennyire buzgó és istenfélő.

Még sokáig beszélgetett a házfőnökkel és megkérte, hogy rendtársaival együtt imádkozzék érte és családjáért.

Azután nemsokára eltávozott a zárdából. A szegedi bucsusok ekkor már megtudták, hogy milyen magasrangú vendég érkezett a zárdába. Sok ezer szegedi zarándok várta a trónörököst és midőn daliás alakja megjelent a

templom csarnokában, riadó éljenzéssel köszöntötték. Sok szegedi magyar asszony kezet csókolott neki. A főherceget láthatólag kellemesen érintette a szegedi magyarok lelkes tüntetése; barátságosan, mosolyogva szállt be hintójába és a szegedi bucsusok eggyet-egyét éljenzése közben visszahajtatott Temes-Ujfalura.

— **A német császár Baranyamegyében.** Pécsről táviratozzák: Ma *Fejérváry* Imre báró főispán *Kossics* Kamil alispánnal kiutazott Mohácsra, a bonnét kocsin bejárják a vadászterületet a szükséges közigazgatási intézkedések felülvizsgálatára. Mivel a német császár inkognitó jön, hivatalos fogadtatás nem lesz. A karapancsai vadászlak és Berlin között rendes futárszolgálatot rendeztek be. A futár este érkezik és reggel visszatér Berlinbe. Ezenkívül Karapancsáról Berlinbe közvetlen távirati összeköttetést létesítettek. *Frigyes* főherceg nejevel, *Isabella* főhercegnővel, leányával *Henriette* főhercegnővel és *Saint Quentin* ezredes főudvarmester kíséretében holnap reggel érkeznek a bélyei birtokra, hol a köríserdői vadászlakban szállanak meg.

— **Orvos választás.** Magyar-Pécskán ma töltötték be választás útján a község orvosi állását, a mely dr. *Káldi* Gyulának borosjenői kornázigazgatóvá történt megválasztása által került üresedésbe. Az állásra hárman pályáztak: dr. *Friedmann* József pécskai magánorvos, dr. *Mészáros* Gábor járási orvos és dr. *Kolozs* Mihály appovai orvos. A választás vezetője *Schenk* Ferenc pécskai főszolgabíró, mind a hármat kandidálta. A pályázók közül *Friedmann* 30, *Mészáros* 7 szavazatot kapott s így nagy szótöbbséggel *Friedmann* József lett Magyar-Pécska községi orvosa.

— **A virilisták és a katonák.** Nagyváradról táviratozza tudósítónk: Nagyvárad város törvényhatósága ma tartotta *Beöthy* László főispán elnöklésével rendes közgyűlést. A gyűlés elvetette *Sarkadi* Lajos indítványát, melyben kéri, hogy a város a belügyminiszter rendeletét a virilisták névjegyzékének összeállításában ügyében ne hajtsa végre. *Halász* Lajos indítványát, a harmadéves katonák benntartása ügyében, megfelelően módosította, mire a közgyűlés kimondotta, miszerint feliratban sajnálatát fejezi ki az intézkedés fölött és óhajtja, miszerint azon politikai állapotok megszűnjenek, melyek ezen intézkedést szükségessé tették.

— **A csaba vésztlől motoros vasut csaba békési szakaszán,** mely tudvalevőleg Csaba község belső közúti forgalmát is lebonyolítja, ma csütörtökön nyitották meg a közlekedést. Az ezt megelőző műtanrendőri bejáráson *Ney* Ferenc vasuti és hajózási főfelügyelő jelent meg a miniszter képviselőjeként; kivüle még ott voltak: *Sármezey* Endre igazgató főmérnök, *Vásárhelyi* János központi tisztviselő, *Bánffy* csabai állomásfőnök, *Setraka* György főszolgabíró, *Zsivros* András bíró, *Achim* Gusztáv község mérnök. Ez alkalommal megállapították a megálló helyeket s az eredeti tervtől csak egy esetben tértek el: a Fiume szálló előtti megálló helyet a község háza elé tették. Meg van már állapítva a motoros menetrendje is, mely szerint B-késre és vissza összesen tíz menet lesz naponként. A helyi forgalmat külön kocsik fogják lebonyolítani. A szomszédosakat szintén. A helyi kocsit úgy közlekedik, hogy a pályaudvartól indul minden vonat érkezése után és visszatér oda minden induló vonathoz.

— **Katonák bevonulása és a nemzeti gyász-ünnep.** E cím alatt egyik szegedi lap a következőket írja: Hosszu évtizedek szokása, hogy a közlegényeket október 6. dikára hívják be szolgálattételre. A császár kabátját a legnagyobb nemzeti gyász ünnepén öltik fel magukra a magyar fiúk. Érdekes körülmény, hogy az idén „nemzeti engedményt” kapott az ország ebben a tekintetben. Sorozás ugyan nincs a hiányt a harmadévesek bentartásával és a

póttartalékosokkal való kombinációval pótolják, bevonulni pedig csak azok kötelesek, akik tavaly kerültek sor alá, de még eddig egy és más körülmény miatt nem tettek eleget katonai kötelezettségüknek. Nos hát, ezek bevonulásánál jön meg az a nemzeti engedmény, ami alapján véve nem is az, hanem inkább alkalmazkodása a katonai vezetőségnek az általános hangulathoz. Sok keserű hang hallatszott eddig is azért, amiért az aradi vértanúk napján citálják be a legényeket s éppen azért, mivel a katonai vezetőség tart tőle, hogy a jelen körülmények között, mikor amugy is tele van a levegő puskaporral, nem egy ezred legénységéről jön a hír, hogy ellent fog állani a törvénnyel félremagyarozott bentartásnak, — mondjuk, a hadvezetőség, mint jól értesült forrásból tudjuk, tart tőle, hogy csak fokozni fogja az elkeseredést. Ezért vonulnak be az idén már október 6-én a katonák.

— **Sándor király exhumálása.** Belgrádból táviratozzák, hogy *Natalia* királyné *Sándor* király holttestét exhumáltatni akarja és Krusedolban *Milán* mellé eltemetni. *Natalia* már rég foglalkozik ezzel a tervvel, s most komolyan hozzálátott, hogy szándékát végre is hajtsa.

— **Ezüstlakodalom.** *Kutin* Gyula tekintélyes kereskedő ma ünnepelte meg nejevel, született *Lóvy* Fáni urnóval házasságuk huszonöt éves jubileumát. A szűk családi körben tartott ezüstményegző alkalmából a házaspárt az ismerősök közül sokan keresték föl üdvözléssel.

— **Nyárvégi vihar.** A komoly, megélemedett nyár áprilisi bolond módra viseledett ma. A napok óta tartó forróság ma délelőtt is kellemetlenkedett még, míg délután két óra körül egyszerre szürke lett az ég. Megindult a szél, s mindenki úgy érezte, hogy közel van már az eső. Általános örömet okozott ez az eső kilátás, mert a kiszáradt lelkű világra nagyon ráfért már egy kis felfrissülés. Az eső helyett azonban port hozott a szél. Portól volt szürke a város, a mező, órákon keresztül. A szél pedig egyre száguldozott, s ragadta magával a porfelhőket, míg egyszerre azután a viharzó harag megszelídült, s csendes, meleg esőben kisírt a eget az ég. Így ért véget a megöregedett nyár áprilisi erőpróbája.

— **Skrbenszky bibornok nagy beteg.** Prágából táviratozzák, hogy *Skrbenszky* bibornok birtokán, ahol a nyár egy részét töltötte, súlyosan megbetegedett. Az orvosok aggasztónak tartják a bibornok állapotát.

— **Eljegyzések.** *Ringler* Aladár orsovai m. kir. adóhivatali tiszt, cs. és kir. tartalékos hadnagy eljegyezte *Grün* Mihály petrisi kereskedő leányát, Saroltát.

Hoffer Károly dr. Grácból eljegyezte Bécsben *Szalay* Emma urasszonyt, Aradról.

— **Az adók és az ex lex.** Somogyvármegye közigazgatási bizottsága ma tartotta *Talán* főispán elnöklése alatt rendes ülését. Tudomásul vették, hogy az ex lex tartama alatt 127.502 korona állami adóval kevesebb folyt be, mint a múlt év megfelelő időszakában.

— **Tagosítás zavargásokkal.** Szász-égenből táviratozzák, hogy a magyar-régeni takarékpénztár Görgényorsován ma akarta az első tagosítási tárgyalást tartani. A tárgyalás folyamán a nép tiltakozott, a bírónak az aktáit széttepte, a takarékpénztár kiküldöttjét és a bírót megtámadta. A nép azután a menekülőket üzőbe vette és kiűzte őket a helységről.

— **Pestis Marseilleben.** A *Daily Mail* nak táviratozzák Marseilleből, hogy ott tizenegy pestiseset fordult elő. A megbetegedések közül hét halállal végződött. A városban iszonyu nagy a rettegés. A vizsgálat kiderítette, hogy a pestist ócska ruhákkal hurcolták be, amelyeket Konstantinápolyból a marseillei Gry-féle papirgyárba küldtek feldolgozásra.

— **Athelyezett állatorvosok.** A földmivéleésiügyi miniszter *Seilágyi* Géza új-aradi m. kir. állatorvost *Bálinca*, *Csenkey* Károly magyarcsékei m. kir. állatorvost pedig Ujaradra helyezte át.

— **Leleplezett kuruzslónó.** Sága külvárosban nincs olyan vállalat, vagy üzlet, amely olyan kicsiny rezszi mellett akkora jövedelemmel dolgozzék, mint egy ottani kuruzsló-asszony: özv. *Müller* Ádámné, akit az aradi rendőrség egy ügyes fogással leleplezett. *Mihelyes* Károly rendőrségédtiszt, két detektív kíséretében megjelent a javasasszony lakásán, melynek előszobája tele volt kihallgatásra várakozókkal. Este 6 óra felé került a sor a rendőrség közegeire, akiknek kártyát vetett s egy háromlábú asztalról jósolt a kuruzsló asszony. A rendőrtiszt utolsó kérdése az volt, mondaná meg a háromlábú asztal, sikerül-e manekik az, amiben most eljárnak. Az öreg asszony örömmel olvasta le az asztalról, hogy küldetésüknek fényes eredménye lesz, olyan, amire nem is számítottak. Erre a rendőrtiszt kijelentvén, hogy a jóslat csakugyan igazat mondott, a veitkártyát és az asztalt a törvény nevében lefoglalták s a kuruzsló asszonyt megidézte a kihágási bírósághoz. Mülerné nagy szomorúsággal látta, hogy jóslata bevált s leginkább azt sajnálja, hogy a sok „kihallgatásra” várakozót el kellett küldenie.

— **Ferdinánd fejedelem emléksorai.** Murányról táviratozzák, hogy *Ferdinánd* bolgár fejedelem ottani tartózkodása alkalmával kirándulást tett Murány váromjaihoz. Ez alkalommal a vendégkönyvbe a következő sorokat írta: „Isten veletek én feledhetetlen hegyeim, Murány vár fehér sziklái! *Ferdinánd* fejedelem”.

— **Pánszláv egyházközség.** *Miaváról* táviratozzák, hogy *Libertini* Gusztáv tanfelügyelő felhívta az ottani evangélikus hitközséget, hogy a tót helyett magyar főiratot alkalmazzon az iskolákon. A közgyűlés azonban elhatározta, hogy ezen felhívást nem tárgyalja, azon indoklással, hogy senkinek sincs jogában a község iskolái felett rendelkezni.

— **Halálugrás a vonatról.** *Kun* Miklós nickifalvi lakos Szegeden járt, ahol valami ügyesbajos dolga akadt. Tegnap délután indult vissza Szegedről, mely alkalommal eszébe jutott, hogy Zsombolyán is volna még valami elintéznivalója. Elhatározta tehát, hogy kiszáll Zsombolyán. A szegedi karcos azonban annyira a fejébe szállt, hogy utközben elaludt és csak akkor ébredt fel, amikor a vonat már elhagyta Zsombolyát és Gyertyámos felé robogott. A mint észrevette, hogy túl van Zsombolyán, mámoros fővel nem sokat gondolkodott, hanem felszakította a kocsi ajtaját és leugrott a robogó vonatról. A vele egy kociban utazó emberek mindent elkövettek, hogy *Kun* ettől a merész elhatározásától visszatartsák, de hiábavaló volt minden kísérlet, sőt éppen ez a jóakaratu aggodalom okozta vesztét, mert amint az ajtót felrántotta, hogy leugorjon, az egyik utitársa, hogy megakadályozza az ugrásban, utánakapott, megragadta a kabátja szélét, minek következtében *Kun* egyensúlyt veszítve, fejével lebukott a vonatról és éppen a kocsikerekek közé esett, melyek teljesen összevagdalták a szerencsétlenül járt embert. A vonatot rögtön megállították és kivették a vonat alól az összevagdalt holttestet, melyet aztán tovább vitték Gyertyámosra. A szerencsétlenül járt ember nagyszámu családot hagyott maga után.

— **Az „Aranykönyv” szerzője** — *Ul. Pacatianu* T. V. ur, aki foglalkozására nézve román nemzetiségi igazgató, könyvet akart írni. Mivel jobb témája nem akadt, egy „Aranykönyv” című fércmunkában tanította meg román honfitársait arra, hogy miképen viseljék magukat. Magyarországgal, az édes hazájukkal szemben. A tanácsok oly nemesek voltak, hogy a királyi ügyészség jónak látta a derék urat hat havi elzárásra ítélni. *Pacatianu* ur tegnap kezdte meg a büntetését a szegedi államfogházban. A

„Telegraful Romanu” című papiros szerkesztését pedig egyelőre dr. Proco György vette át.

— Nagy tüzek. Endréd sopronmegyei községben szerdán délelőtt, valószínűleg gyújtó hatás folytán tűz támadt, a melyet még csütörtökön reggel sem tudtak teljesen elfojtani. A nagy szélben oly gyorsan terjedt a vész, hogy oltásról szó sem lehetett. *Elpusztult 75 lakoház* vagyis a község háromnegyed része, tömérdek háziállat, takarmány és eieség. Embereket nem esett áldozatul, azonban igen sok sebesülés történt. *Hasznos* hevesmegyei községben tegnap tizenöt ház leégett sok takarmánykészlettel együtt. A Pásztórol kiszállott tűzoltók lokalizálták a tüzet.

— Török rémtettek. Londonból táviratozók: Smileovi menekülők Monastirnak a törökök által történt visszahódításáról a következőket mondták el: Katonákból és basibozukokból álló csapat hirtelen körülfárta a várost, felgyújtotta a házakat és rálőtt azokra, akik menekülni akartak. Azután a basibozukok kirabolták a várost, míg a katonák a lakosságot rohanták meg és kétszáznál többet megöltek. *A katonák sok gyermeket bedobtak a lángok közé.* Egy csomó asszonyt bezártak egy nagy házba, ezt leöntötték petrolummal és felgyújtották. Az asszonyokat azért pusztították úgy el, hogy a rémtetteket el ne mondassák senkinek. A körülfárta azonban a basibozukok elől idejekorán kiszabadították.

— „Trouville gyöngye” A trouvillei szezon kiralyneje az idén Halbronn kisasszony volt, az ismert francia sportmann leánya a szép és rendkívül művelt hölgyet valóságos ünnepezték a francia fürdőhelyen. A minap azonban gyászos katasztrófa érte Halbronn kisasszonyt. Fürdés közben hirtelen rosszul lett és elmerült. Egy uszmester utána ugrott, de az is a habokba veszett. A parton óriási konsternációt és rémületet keltett a szép leány tragikus sorsa. Halbronn, a szerencsétlen leány édesapját csak este értesíthették a katasztrófáról, mert délután St. Cloudba utazott a loversenyekre.

— Leégett gőzmalom. *Eszékről* táviratozók, hogy az Engel Jakab cég vinkovcei gőzmalma ma leégett, a kár egy millió korona. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

— Körözött tikett-hamisító. A budapesti rendőrség nyomozza Szatmáry István 26 éves könyvelőt, aki vendéglőkben és kávéházakban a *Vadász és Versenylop* tikettjék hamisítja és ezeket 70—100 koronaért eladja a hiszekony közönségnek. Eddig már számos ilyen csalást követett el. Szatmáry már rosvolt multu ember, aki a fővárosból is ki van tiltva.

— Öngyilkos tiszthelyettes. *Pánczél* Armand tiszthelyettes és joghallgató, tegnap este Kolozsvárott öngyilkossá lett. Lakásán morfiomot ivott és mire orvost hívtak, meghalt. A nagy adag morfiom megölte. A szerencsétlen fiatal embert, aki előkelő kolozsvári családból származott, szerelme kergette a halálba. Zsidó létebe beszeretett egy keresztény leányba, aki azonban nem viszonzta szerelmét, először azért, mert Pánczél még csak 22 éves volt, másodszor azért, mert nem akart zsidóhoz feleségül menni. Pánczél annyira szívére vette ezt, hogy inkább a halálba ment. Öngyilkossága előtt egy levelet írt egy barátjának, akinek mindezt elpanaszolta. A fiatal öngyilkost holnap fogják temetni katonai pompával.

— Az angol ékszer-divat. Londonban egy pár évvel ezelőtt rosszízlésűnek mondták volna azt a hölgyet, aki nappal társaságban ékszereket viselt volna. Most azonban nemcsak gyé-

mántokat és gyöngyöket, de más színes drágakövet is viselnek a délutáni öltözékekhez. Társaságban nem teljes a fulldress kosztüm gyémánt vagy gyöngykollier nélkül, míg másutt broskok, fülöngyök és más ékszerek türkiszből, zafirból, rubinból vagy smaragdból, a szépen ékszerekkel kirakott zseborával együtt láthatók. Még a reggeli toalettnél is az egyszerű ingbluzon keletős vagy közönséges gombok láthatók gyémántokból vagy gyöngyökből. — Drágakövekkel kirakott kalaptük kedvelt nászajándékok. A kövekkel díszített öveket vagy a függő pénzárcaikat szintén nagyon kedvelik. — Hosszu fül-függők pedig nappal épp úgy, mint este láthatók. Sokan használják most nappal az ujjelálandi követ. Szép átlátszó zöld színén kívül az az előnye van, hogy szerencséhez könek is tartják, és ez a szép babonás nők részére kellemes csere a szintén szerencséhez kö. de már most alig viselt türkisz után. Egy másik új kö halvány rózsaszínű és átlátszó, de mégis olyan enyhe a csillogása, mint az opálnak. Pompásan illik ez a kö a délutáni öltözékekhez és gyakran látni ilyen köveket nyakékek, fülbevalók és broskokban.

— Jelentés. A Porter-cég cipőosztályát a lehető legdusabban szerelte fel. Mindenkinek izlésének és pénzének megfelelő elegáns és tartós lábbelit kaphat ott. Ezen forgalmas napokban a közönség újból meggyőződést szerezhet arról, hogy a Porter-cég hűen teljesítve programját, csupán egy cél felé törekszik és ez a közönség igazi kielégítése. Nyugodt lélekkel lehet ezért Porter Vilmos Nagy Aruházát a Szabadságtéren bárkinek ajánlani.

— *Dentolin fog-crème* a legkedveltebb fogszéptető. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weiszmal, Aradon.

Megboszult hitvesi becsület.

(A haldokló vallomása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10.

A meggyalázott hitvesi becsületért borzalmas módon állott boszút Kéméndi községben egy egyszerű parasztember. Bármily megdöbbentők is e tragédia részletei, de élénk világot vetnek arra, hogy a köznép nem sülyedt még annyira, hogy a megsértett nő becsületért és családi szentély feldulásáért az elégtételtől elálljon. Az izgalmas paraszt tragédiáról tudósítónk a következőket írja:

Szalai Márton kéméndi vadór felesége a nyáron elhalálozott. Halála előtt ágyához hívta férjét és rémes dolgot gyónt meg annak. A haldokló elmondotta, hogy Szalai Dávid és Patus József kéméndi lakosok pár hónappal ezelőtt egy napon bementek a házba hozzá s tőle valami inni valót kértek. Az asszony adott is nekik pálinkát, mire azok harapni valót is kívántak. Amíg az asszony künn járt, valami kábító szert öntöttek a pohárba s mikor az bejött, abból kinálták. Eleinte szabadkozott, de a két sógor addig kérlelte, amíg pár kortyot nem ivott. Azután beszélgettek egy darabig. Az asszony egyszerre lefordult a székről... Ettől fogva nem eszmélt s csak arra ébredt, hogy a két ember merényletet követett el ellene. Azok azonban az ő ébredése előtt kerekket oldottak.

A lesújtott férj elleplezte a hitves felett érzett bánatát, nem szólt a leleplezésről senkinek s úgy cselekedett, mint aki fel sem veszi a dolgot. Különösen barátságba vette családi boldogságának két rablóját, akikkel minden-

napos lett. Ezek nem tudták, hogy Szalai Márton ismeri az ő bűnüket és mitsem sejtve boszúozták bele abba a hálóba, amit a boszúért lihegő férje egyre szorosabbra vont körülvették.

Szalai Márton a két csábítót kacsalesre hívta magával a minap este. Adott nekik puskát, töltést és kiballagtak a Garam mellé. Ott azután testvérét vitte lesállításra és a másikat várakozást intett. Amint az előbbivel elment, pár száz lépésnyire lövés dördült el. A visszamaradt Patus az est-homályban átkiáltott hozzá:

— Mit löttél sógor?

— Kacsát, — volt a felelet. Pedig a testvér ekkor már tarkón löve örökre elcsendesült.

Nemsokára visszatért Szalai Márton Patus Józsefhez. Amikor attól mintegy két lépésnyire volt, célba vette azt és egy lövéssel letérítette.

Alighogy elhangzott a lövés, a közeli bokorból előbujt egy ökölnyi gyerek, *Dániel* Pista és látta a vérben fekvő embert, ijedten kérdezte Szalaitól:

— Mit csinált Márton bácsi?

A gyilkos erre a fiura fogta fegyverét, elis csattantotta a ravaszt, de miután annak mindkét csövét kilőtte, a fegyver csütörtököt mondott. A fiu pedig beszaladt a fűzbokrok közé. Az esetnek ez az egy szemtanúja volt. A 10 éves Dániel gyerek azt mondja, hogy Szalai utána kiáltott, hogy ha másnap délig valakinek elmondja, hogy mit látott, őt is agyonlővi. A gyerek azonban egyenesen hazafutott, otthon elmondta, mit látott, innen a jegyzőhöz került a hír és megkezdődött a gyilkos utáni hajsz.

Hegedüs Béla kéméndi jegyző jól gyantította, hogy a gyilkos lakására tér, mert egy kis fiacskája volt, akit nagyon szeretett s attól, mielőtt szökött volna, bizonyosan bucsuznia kellett. Röviddel a hír vétele után a bírival és többekkel ott volt a jegyző Szalai háza előtt. Az ajtót zárva találták. Az ablakból világgosság szűrődött ki. — Szalai a padkán ült és élében volt a kis fia, akit csókokkal árasztott el. Egyszerre megszólalt a jegyző:

— Szalai Márton! A törvény nevében nyissa ki az ajtót!

A gyilkos erre, mintha villámütés érte volna, messzire ellődítette magától a kis fiát, a puskát a földre állította, a fegyver csövét a szájába illesztette és valahogyan elhuzta a ravaszt.

A lámpa kialudt s a kívül állók egy dörrenést, utána rémes hortyogást, meg az ijedt gyermek kétségbeesett sikoltozásait hallották. Rögtön betörték az ajtót, világot gyújtottak és látták, hogy Szalai fej nélkül fekszik a földön. Az erős seréttöltés mindkét csőből egyszerre repült ki és szétroncsolta a gyilkos koponyáját.

A vizsgálat során egy 14 oldalas levél került a törvény emberei kezébe. Több napig irhatta Szalai. Az van leírva benne, hogy miként pusztítja el családi boldogságának rablóját. Ha ez a levél elő nem kerül, sohase tudták volna meg, hogy miért kellett két embernek erőszakos halállal elpusztulni.

Akinek pénzre, háztartásra, segédre, ispánra, gazdatisztre, kulcsárra, takarítónőre, kertészre,

gazdasszonyra, mindenesre, szakácsnőre, szobalányra, házmesterre, nevelőre, nevelőnőre van szüksége

Aki üzletet, butort, bort, gyümölcsöt, gabonát, házat, telket,

birtokot, kocsit, lovat, egyenruhát eladni vagy venni kíván

Aki férjhez menni v. nősülni óhajt, tanórákat, lakást, állást, ellátást keres vagy ad,

gyermeket örökbe fogadni vagy adni szeretne, tanulóit felvenni kíván

az Aradi Közlöny kishirdetési rovatát használja, az biztosan eredményre vezet.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Kártérítési pör a kincstár ellen. Még a múlt évben történt, hogy a bíróságok Umráth Adolf foglalkozás nélküli pincért lopás büntetése miatt jogerősen hat hónapi börtönrre ítélték el. Az igazságügyminisztérium intézkedése folytán az elítélt büntetését a budapesti alkotmányutcai törvényszéki fogházban töltötte ki. Itt megengedték, hogy Umráth a fogház udvarán foglalatostkodjék és egyidőben szénlapátolás volt a munkája. Munkaközben egyszer aztán megtörtént, hogy a szél a szénport oly erővel csapta a szemébe, hogy az elítélt súlyos szembajt kapott. Most, hogy Umráth büntetését kitöltötte, a szembajt miatt a hatóságot teszi felelőssé és 6000 korona erejéig kártérítési pört indított a kincstár ellen. A bíróság az érdekes pörben ma kihallgatta dr. Eötvös József törvényszéki orvost és Kisfaludy Lászlót, a fogház gondnokát.

§ Rágalmazó városatyá. Schubert Sándor fővárosi bizottsági tagnak ugyancsak meggyült a baja ama tanuvallomás miatt, amelyet a Sáborszky-féle sajtópörben a bécsi esküdtbíró előtt tett. Schubert vallomásában első sorban Sáborszky Edét, a budapesti marhavásárlónztár igazgatóját támadta meg, majd meggyanusította a fővárosi tisztviselőket, főképen pedig Matuska Alajos alpolgármestert és Almády Géza tanácsost azzal, hogy a vásárpénztár dolgában a főváros hátrányára erkölcsstelen alapon kedveznek Sáborszkyknak. A szerdai közgyűlésen Matuska már be is jelentette, hogy Schubert ellen rágalmazás miatt pört indítanak, ezt azonban már megelőzte Sáborszky följelentése, aki nem csupán Schubertet, hanem a bécsi esküdtbíró előtt szereplő összes tanukat (Almády kivételével) pörbe fogta a budapesti büntető járásbírósnál úgy rágalmazás, valamint becsületsértés címén. Az érdekes pört még ebben a hónapban letárgyalja a büntető járásbíró.

NAPIREND.

Szeptember 11. Péntek. Róm. kath. naptár: Jácint. — Protestáns naptár: Jácint — Görög-keleti naptár (augusztus 29.): Iván fejvétel. — A nap két 5 óra 17 perckor, nyugszik 6 óra 2 perckor.

Közeget-közeget. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Ereklje-museum helyisége mellett lélesterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Sok helyütt esapadék, zivatarok, hűvösebb.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= A pécska vásár. Magyar-Técskán holnap kezdődik meg az őszi országos vásár. A vásár az előjelek után élénk forgalmunak ígérkezik.

= Fizetéseketelenségek. A Katzer József budapesti szűcsáru-cég fizetéseketelenséget jelentett. A passzívák 330.000 koronára rugnak. A cégtulajdonos hitelezőivel egyezségi tárgyalásokba bocsájtkozott és azoknak, amint hallatszik, tekintettel kedvezőlen vagyoni állapotára, 20 százalékos egyezségi ajánlatot tett. Bécsben a Koch testvérek divatáru cég jelentett fizetéseketelenséget. A passzívák 836.000 koronát, az aktívák pedig 128.000 koronát tesznek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseketelenségekről tesz jelentést: Frischmann Adolf, Vilhelmsburg, Wildner Mari, Reichenberg, Lemberger Nattali, Tarnow, Guttman Károly, Bécs, Wokae József, Jama.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Szeptember 10. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 117—9 fillérig, fiatal közép páronként 351—320 kilogramm sulyban 118—9 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő sulyban 118—9 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban 118—9 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm sulyban 117—8 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő sulyban 114—5 fillérig.

Sertéseladás. Szeptember hó 7. napján volt készlet 44,405 darab, szeptember hó 8. napján főlhajtott 784 darab, szeptember hó 8. napján elszállított 982 darab, szeptember hó 9. napján maradt készlet 44,307 darab. Üzlet: Változatlan.

Budapesti áru- és értéktőzsze.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 10

Leéltérsede. Buzakinálát mérsékelt, a vételkedv élénk. Kedvező irányzat mellett 56.000 métermázsza került forgalomba néhány fillérrel drágább árákon. Egyéb gabonane-mek tartottak. Időjárás esős.

Készletek. Berlin $\frac{1}{2}$, Páris 10 olcsóbb.

Száraz 18 órákor:

Buza októberre	7.48—7.49
Buza 1904. áprillisa	7.69—7.70
Rozs októberre	6.23—6.24
Rozs 1904. áprillisa	6.48—6.49
Zab októberre	5.49—5.50
Zab 1904. áprillisa	5.72—5.73
Tengeri szeptemberre	6.29—6.30
Tengeri 1904. májusra	5.49—5.50
Ropce szeptemberre	—

Zártat 6 órákor:

Buza októberre	7.46—7.47
Buza 1904. áprillisa	7.69—7.70
Rozs októberre	6.21—6.22
Rozs 1904. áprillisa	6.48—6.51
Zab októberre	5.49—5.50
Zab 1904. áprillisa	5.72—5.73
Tengeri szeptemberre	6.27—6.28
Tengeri 1904. májusra	5.50—5.55
Ropce szeptemberre	—

OSARNOK.

Fa, aminek lelke van.

Írta: Szinéri György.

(1)

Tizenegyet ütött a toronyóra, amikor Mátyás mesternek, a hangszerkészítőnek boltja előtt egy üveges batár megállott. Csodaszép, nyulánk termetű, fekete-haju, kékszemű urnó szállott ki belőle és a boltba lépve, a mester után tudakozódott.

Két szurtus legény — akik valami hurt vásárló cigány muzsikussal alkudoztak — előzékenyen siettek az előkelő urnó kiszolgálására.

— A mester épp most el van foglalva. Hanem mi tetszenék a nagyságos asszonynak? Bizonyára cimbalmot óhajtana... Remek cimbalmaink vannak... Pedálos cimbalmok...

— Nem... Felelt az urnó, ritka mély alt hangon, amely szokatlannul tisztán csendült — én a mesterrel óhajtottam volna beszélni. Egy hegedűt akarnék vásárolni...

Hát bizony ő nagysága rossz időben érkezett. Mátyás mesternek épp sürgős dolga volt. Ott volt a menyasszonya és a jövődöbeli anyósa, akikkel épp a lakása, a jövődöbeli boldogság fészkeinek berendezése véget értkezett. Mert Mátyás mester épp házasodni készült. Egy gazdag polgár leányát akarta feleségül venni. Egy csinos, jellegzetes, szőke szépségeit, aki, mint a régi polgár családok gyermeke, teljes tudatával bírt előkelőségének és gazdagságának.

De Mátyás mester se volt holmi díb-dáb ember; a püspöki székesegyház híres orgonistájának, Cipős Bálinak volt a fia, aki, mint legény, beutazta fél Európát, elsajátította mesteriségének minden fortélyát, sokáig élt Olaszországban, dolgozott a leghíresebb mesterek keze alatt és most kifáradva az ismeretek szerzésében, szülővárosában — a nagy vidéki metropolisban megtelepedett. Nem volt a férfi szépség példányképe, de szabályos arcu, erőteljes legény — alig huszonnégy éves, — akinek értelmes magas homloka, nagy szemel, érző, gondolkodó embert gyanítottak.

— Majsztram, kérem — rontott be a segéd — valami grófnő van itt, hegedűt akarva vásárolni...

Ah, grófnő... Ezt nem szabad várakoztatni. És sietett a boltba, amely a lakás előszót képezte.

Mátyás mester a világlátott emberek elfogulatlanságával üdvözölte az előkelő hölgyet...

— Olasz hegedűt óhajt nagyságod?...

— Jó hegedűt akarok. Bárminő készítmény lehet. Ha az ön alkotása, annál jobb...

Eközben levonva keztyűjét, az odanyújtott hegedűt avatott ismerőse valló módon vizsgálálni kezdte. Megnézte a csiga metszését, a hangszertermetét, megpöngette a hurokat s aztán egy oda nyújtott remek vonót brillantós gyűrűvel ékített ujjai közé véve, a hangolást megigazítva, gyönyörű harmatos álla alá szorítva a hangszert, játszani kezdett. Az első há-

rom arpeggió után egy merész futamot játszott, aminek hallatára a cigány kiejté szájából a cigarettát.

— Ez olasz hegedű... szép, szép. De nincs jobb? S azzal letette a hangszert. Majd a másikat vette kezébe.

— Ez egy Guarneri — mondá — s nem a legjobb. S azzal félretette.

A harmadik és negyedik se nyerte meg letzésését. Az ötödik már a mester hosszas keresgélés után nyujto'ta oda. Egyik se tetszett. Végre egy igénytelen fakó hegedűt vett a kezébe. Játszani kezdett. Az első futam után üveg-hangokkal próbálkozott. A próba után ledobta kalapját és játszani kezdett... A csodásan mesteri játék elbűvölte a hallgatókat. Mendelsohn híres hegedű versenyének cadenzáját játszotta. Gyönyörű, barna fűrtökkel körített arca szinte átszellemült... Szemeit félig lehunyva, a mester arcára irányozta. Mátyás mester élvezettel nyugtatta szemét a bájos játékosnő arcán. Szemeik találkoztak a hölgy hosszú pillái alatt, abban a sejtelmes homályban két lélek, mintha találkozott volna!...

(Folytatása következik.)

Vasúti közlekedés.

— Érvényes 1908. évi május hó 1-től. —

ARADROL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.08
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Gyorsvonat délután 4.21	Személyvonat d. u. 3.32
Személysz. tv. d. u. 4.45	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsin délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Radnáról vas. és ün. e. 8.13
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 5.—	Személyvonat reggel 8.35
Vegyesvonat reggel 7.10	Vegyesvonat este 7.08
Személyvonat d. u. 4.11	Személyvonat este 10.33
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahoncsról szm. r. 8.08
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahoncsig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56
	Pankotáról sztv. este 9.20

Motormenetek

Arad—Szabadsgtér és Battonya között.

Battonya felé reggel 8.—	Battonya felől reggel 6.02
Battonya felé d. u. 12.26	Battonya felől d. u. 12.04
Battonya felé este 7.11	Battonya felől d. u. 4.05

Arad p. u. Kisjenő-Erdőhegy és Pankota között.

Kisjenő felé délelőtt 11.25	Pankota felől reggel 5.48
Pankota felé este 7.20	Kisjenő felől délután 2.51

NYILTÉR.*

Antiquar

iskolakönyvek

még mindig

kaphatók

Ingusz I. és fia

könyvkereskedésében

ARADON, Weitzer János- (Templom)-utca, a polgári finiskolával szemben,

Hatósági orvosi felügyelet alatt fertőtlenítve.

Egy

Aradhoz közel fekvő

15.000 lakossal bíró élénk for-
galmu városban egyfakereskedés
azonnal eladó.Bővebbet a kiadóhivatal-
ban. 1963

Magy. kir. államv. üzletv. Aradon

23890—1903. I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak Arad—M-radna bez. Mária-Radna—Temesvár-Gyárvaros, kiz. Arad—Temesvár-Józsefváros s kiz. Arad—Békés-Csaba kiz. és Békés-Csaba kiz., Ósi kiz. összesen 295,5 kilométer hosszú vonalain, valamint az aradi üzletvezetőség hivatalos helyiségeiben használatba levő összes szolgálati óráknak 1904. évi január hó 1-től számított 3 éven át jó karban tartása, javítása és szabályozása iránt ezenekkel pályázatot hirdetünk, minél fogva felhívjuk a pályázni kívánó és iparigényekkel bíró órákat, hogy egy koronás bélyeggel elátott és „Ajánlat a pályázati javítására” feliratu borítékba zárt ajánlataikat lepecsételve f. évi október hó 17-én déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének általános (I.) osztályánál nyújtsák be.

Bánompénz fejében 100 kor. azaz Egyszáz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi október hó 18-án déli 12 óráig alulírt üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el. Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a megajánlott összegre való tekintet nélkül történik.

A szerződési feltételek alulírt üzletvezetőség I. osztályánál a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők illetve kívánatra postán megküldetnek, feltételezzük tehát ajánlattevőkről, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A pályázati székhely: Arad, vagyis az illető órák, ki teendőikkel megbízatik, köteles Aradon lakni, illetve itt üzletet tartani.

Az ajánlatok feletti határozathozatal az ajánlatok felbontásától számított 14 nap alatt várható, míg a letett óvadék ezen határidő után 8 napon belül fog kiutaltatni.

Az ajánlattevők ajánlatukkal az azok fölött hozandó végleges határozat hozataláig kötelezettségben maradnak s azokat nem vonhatják vissza, mivel az ajánlat visszavonása a bánatpénz elvesztését vonja maga után.

Arad, 1903. évi augusztus hó.

Az Üzletvezetőség.

(Utánpótlás nem díjazatik.)

Rohitsi
„Templomforrás”

2579

étvágyat teremt,
az emésztést elő-
segíti és sza-
bályozza az
anyagcserét.

Wolster Izsó

uri szabó

Aradon, Csernovits Péter-utca 1. sz.

(szemben az iskolával.)

Elvállal, bármilynemű **uri öltönyök** mérték szerinti elkészítését a legjobb dívat és pontos szabás szerint a legjutányosabb árak mellett.

Javításokat és **átalakításokat** olcsón eszközöl. 228

679—1903. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város közönsége részére szükséges 5 pár igás hám és 10 drb szij-kötőfék szállítása iránt folyó évi szeptember hó 14-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: I. Egy pár hám teljes felszereléssel 63 korona. II. Egy darab szij-kötőfék 4 korona. Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1903. évi szeptember hó 7-én tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel, s. k.

aljegyző.

4151—1903. szám.

Világosi járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

Aradvármegye világosi járásához tartozó Galsa és Muszka községekből alakult s üresedésbe jött körjegyzői állásra az 1886. évi XXII. t.-cz. 86. §-a értelmében ezenekkel pályázatot nyitok s a választás megejtésére határidőül folyó évi szeptember hó 22-én d. e. 10 óráját Galsa község székházához kitűzöm.

Felhívom mindazokat, kik ezen körjegyzői állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában előírt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványokat legkésőbb f. évi szeptember hó 21-én d. u. 5 óráig hozzám nyújtsák be.

Világos, 1903. évi szeptember hó 8-án.

Páris Gábor,

főszolgabíró.

6419

KINTZLER ZOLTAN

Cronometter mővész és ékszerész

Arad, Andrassy-tér 20. (Régi Arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható.

Pontos és szolid kiszolgálás!

Magy. kir. államv. üzletv. Aradon.

25807—1903. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a Kigyós állomáson létesítendő magasépitményekre és azzal kapcsolatos munkákra.

A költségvetés, a szerződési tervezet, az ajánlati minta és a pályázati feltételek Aradon a magy. kir. államvasutak üzletvezetőségének pályafentartási osztályában a hivatalos órák alatt 2 korona lefizetése mellett átvehetők és a vonatkozó tervek megtekinthetők.

Az ajánlatokat legkésőbb 1903. szeptember hó 19-én déli 12 óráig kell benyújtani, alulírott üzletvezetőség általános osztályánál.

Az ajánlatokat egy koronás, az ajánlat mellékleteit ívenként 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő felirattal kell benyújtani:

„Kigyós állomáson előállítandó magasépitmények építési munkáira.”

Az előállítandó magasépitmények következők: egy emeletes III. rendű felvételi épület, egy ketős emeletes órház, egy gazdasági udvar 2 rekesszel, egy szabadon álló árnyékszék III. oszt. felvételi épülethez, egy szeméttverem, két sütőkemence, egy kut a felvételi épülethez, egy kut az órházhoz, órházi melléképület négy lakó szálmára és két órbódé.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1903. évi szeptember hó 18-án déli 12 óráig 1500, azaz Egezeröttszáz korona bánatpénzt kell a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál akár készpénzben akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlatokhoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számítatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek. Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevénnyel adandók fel. Az ajánlat feletti döntés határideje a pályázati határidőtől számított 2 hétben állapítatik meg, a bánatpénzek visszaadása pedig a döntéstől számított 8 napon belül eszközöltetik.

Aradon, 1903. szeptember hó 1.

Az Üzletvezetőség.

(Utánpótlás nem díjazatik.)

Szőlőtermelők

figyelmébe ajánlunk

szőlőcsomagoló - papírt,

kosarvarró-zsineget és kosárcimkét a legjutányosabb árak mellett.

Roth testvérek

ARAD.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Egy kevésbé használt

4 üléses automobil jutányosan eladó. Értekezhetni Ascher Ferencz és Társa műszerészeknél Arad, Deák Ferencz utca 39. 1946

Francia bonne,

ki párisi, francia nyelvet beszél, állást keres. Vig kedélyű, a gyermekeket igen szereti, velük igen szeret foglalkozni és velük kitűnően tud bánni. Felnapra is szívesen szerződik. Ajánlatokat „Francia Bonne” jellegével a kiadóhivatali közvetít. 1961

Négy tágas szoba,

konyha, éléskamara, padlás, pinceszó és 1—2 lóra szükséges istállóból álló lakás azonnal! átvételre kerestetik. Lehetőleg magános ház legyen és a polgári leány és fiú iskolától nem távol. Értekezhetni Aulich Lajos-utca 10. sz. alatt. 1967

Eladó

a Battyhányi-utca

29. szám alatti

háza.

Bővebb felvilágosítást ad: Telescu György, Beles János kir. közjegyző irodájában. 1965

Arad legnagyobb

órá és ékszerraktára.

iskolás deákok részére pontosan író órák 5 koronától kezdve kaphatók

DEUTSCH IZIDOR

órá és ékszerésznél

ARAD, TEMPLUM-UTCZA

Minorita-palota.

Tört arany, ezüst és

zálogcédulák 1907

a legmagasabb árban megvételik vagy becséréltetik.

Szolgcsóbb bevásárlási forrás.

Cséplőgépek

felszereléséhez szükséges hivatalos

Mentőszekrények

10 koronáért kaphatók

Vojtek és Weisz

drogueria és parfümeria nagykereskedésében 1427

ARADON.

Minden ősz haj

eredeti színét és ifjúkori szépségét visszanyeri a **Hajós-féle**

HAJREGENERATOR

használatát által;

nem festi a bőrt és a fehérenmüt nem piszkítja.

Egy üvegnek az ára 1 kor. 20 fill.

Szép tartós feketére fest

minden haját a **HAFÓS-féle**

MELANOGEN

a szín le nem mosható.

Ára egy adagnak 2 korona.

Gummi különlegesség (óvszer),

valódi amerikai speciálisítás.

Egy eredeti légmentesen elzárt dobozban 6 darabban 2 korona.

Fenti készítmények kaphatók egyedül

Hajós Árpád

gyógyszertárában az Isteni Gondviseléshez

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Arad legrégebbi kerékpár és varrógép javító műhelye és raktára, Szabadság tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany-műszerész.

Telefon szám 96.

Elsőrendű drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

műhelyére, továbbá

zajtalan járásu Singer varrógépek 32 fűtért öt évi jótállás mellett.

Villanycsengő

és 1891

telefon-berendezést

szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

575—1903. gsz.

Hirdetmény.

A városi állatállomány részére 1903—1904. évben 500 métermázsa zab szükséges.

Felhívjuk a szállítási szándékozókot, hogy a mintát f. hó 15 ig a kamarási hivatalnak ajánlat kíséretében átadják.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1903. évi szeptember hó 7-én tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel, s. k. aljegyző.

M. kir. szabadalmazott

Tüzi fecskendők

és hozzávaló mindennemű tömlők (csövek)

Községeknél legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás).

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyúk

és hozzávaló legjobb minőségű gumi csövek gyári áron.

A szivattyú hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, ezáltal a szivattyú nem romlik és a bort nem renthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Kutak

a hozzávaló csövekkel gyári áron.

Hönig Frigyes

harangöntőnél 1418.

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Mindennemű javítások elfogadottak